

KÜRD DİPLOMAT

www.Diplomat-kurdi.com

No 13 (124), 08 - 14 İyun Hezîran sal 2011
Ji meha şûbatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename cıvakî û sîyasi

Qiyməti,
Hêjaye 40 qəpik

Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
Qurtarmış İslami çox ağır dardan!

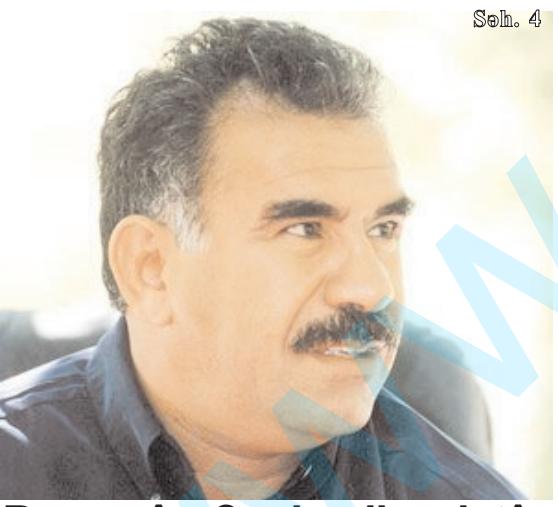
Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
Yüz illər sindirmiş göy məscidləri.

Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Kurdün dərgahına daim baş əyər.

Səbahəddin Eloğlu

İlham Əliyev Moldova Prezidentinin vəzifəsini
icra edən Marian Lupu ilə görüşmüştür

Ramanê Ocalan li welatê
Latîn Amerîka belav dibe

Ibrahim Tatlıses
vegeriya Tirkîyê

Ф. Уджа: «Мы – курды,
а езидизм – эта наша Вера»

Səh. 2
Iraq Respublikasının Prezidenti
Cəlal Tələbani Azərbaycan
Respublikasının Prezidenti İlham
Əliyev cənablarını təbrik etdi

Dizeyî: Divê
sewyeya zanistî û
rewşnbîriya
zarokên
Kurdistanê bigihîje
ya zarokên cîhanê

Səh. 3

Şanoyeke kurdî li
Tehranê hat nîşan dan

Têkiliyê Kurdistanê û
Tirkîyê gehiştine qonaxa
ku êdî têkneçin'

Али все еще разрывается между
Халабджой и Мешхедом

Səh. 15

İlham Əliyev Moldova Prezidentinin vəzifəsini icra edən Marian Lupu ilə görüşmüştür

Prezident İlham Əliyev Romada onun üçün ayrılmış iqamətgahda Moldova Respublikası Prezidentinin vəzifəsini icra edən Marian Lupu ilə görüşmüştür.

Görüşdə Azərbaycan ilə Moldova arasında ikitərəfli münasibətlərin uğurlu inkişafından mem-

nunluq ifade olundu, ölkələrimizin beynəlxalq təşkilatlarda bir-birinin mövqeyini dəstəkləməsinin önəmi qeyd edildi, əlaqələrimiz daha da genişləndirilməsi üçün yaxşı potensialın olduğu vurğulanaraq bu potensialın reallaşdırılması ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı.

İraq Respublikasının Prezidenti Cəlal Tələbanidən

Əs-səlamu alekum və rəhmətullahı və bərəkatuhu.

Azərbaycanın Milli bayramı – Respublika Günü münasibətilə Zati-alinizə İraq xalqı adından və şəxsən öz adımdan ən səmimi təbriklərimi göndərirəm.

Bu fürsətdən istifadə edərək cənabınıza iki ölkə arasındaki əlaqələrin İraq və Azərbaycan xalqlarının rifahi naminə

daha da genişlənməsinə və inkişafına İraq Respublikasının rəhbətlə yanaşdığını bir daha bildirirəm.

Cənab Prezident, Sizə möhkəm cansağlığı və davamlı uğurlar, dost Azərbaycan xalqına isə firavanlıq və tərəqqi arzulayıram.

Dərin hörmətlə,

Cəlal Tələbani

İraq Respublikasının Prezidenti

İlham Əliyevin İtaliyaya işgüzar səfəri başa çatmışdır

İtalya Respublikasının Prezidenti Ciocci Napolitanonun dəvəti ilə İtaliyanın birləşməsinin 150 illiyi və Respublika Günü münasibətilə paytaxt Romada keçirilmiş təntənəli bayram mərasimində iştirak edən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin işgüzar səfəri iyunun 3-də başa çatmışdır.

x x x

Həmin gün Prezident İlham Əliyev Bakıya qayıtmışdır.

Dövlət başçısını Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda Baş nazir Artur Rasizadə, Prezident Administrasiyasının rəhbəri Ramiz Mehdiyev və Bakı Şəhəri icra Hakimiyyətinin başçısı Hacıbala Abutalibov qarşılıdlar.

İtaliyanın Venesiya şəhərində növbəti Dünya Təsviri İncəsənət Sərgisi - 54-cü Venesiya Biennalesi işə başlayıb. İyunun 1-də dünyanın bu nüfuzlu sənət sərgisində Azərbaycan pavilyonunun açılışı keçirilib. Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fonduñun prezidenti, UNESCO və İSESOCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyeva açılış mərasimində iştirak edib.

Venesiya Biennalesi müasir dünya incəsənətində ən nüfuzlu və mötəbər bir sərgidir. Noyabr ayına qədər davam edəcək bu sərgidə 100-ə yaxın ölkə öz pavilyonları ilə iştirak edəcək. Azərbaycan artıq 3-cü dəfədir ki, Venesiya Biennalesinə qatılır.

54-cü Venesiya Biennalesində Azərbaycan pavilyonu şəhərin ən izdihamlı məkanlarının birində, məşhur Realto körpüsü yaxınlığında Qrand kanalın üzərində XV əsrde ucaldılan Benzon sarayında yerləşir. Bu il Azərbaycan pavilyonu "Relational, of Baku" ("Bakıya məxsus") şəhəri altında çıxış edir. Azərbaycanı Dünya Təsviri İncəsənət Sərgisində altı rəssam - Altay Sadıqzadə, Mikail Əbdürəhmanov, Aydan Salahova, Zeyqəm Əzizov, Xanlar Qasımov və Ağa Hüseynov təmsil edirlər. Bu fırça ustalarının əsərləri müasir incəsənət vasitəsilə Azərbaycan insanların xarakterini Qərb tamaşaçısına çatdırmaq baxımından əzəzələnməz fürsətdir.

Builkı Venesiya Biennalesinin mövzusu və konsepsiyası "ILLUMInations", yəni

İlham Əliyev İtaliya Prezidenti Ciocci Napolitanonun adından verilmiş ziyafətdə iştirak etmişdir

Romanın "Kurinale" sarayında İtaliyanın birləşməsinin 150 illiyinə və Respublika Gününe həsr olunmuş bayram mərasiminə qatılan nümayəndə heyətlərinin başçılarının şərəfinə konsert proqramı təşkil edilmişdir.

Sonra İtalya Prezidenti Ciocci Napolitanonun adından nümayəndə heyəti başçılarının şərəfinə rəsmi ziyafət verilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak etmişdir.

Azərbaycan incəsənəti Venesiyada nümayiş olunur

"millətlərin işi" kimi səslənir. Modernist rəssamlarımızın əsərləri müasir incəsənətin imkanları vasitəsilə Qərb tamaşaçısında paytaxtimiz qədim və müasir görkəmi, ölkəmiz, burada yaşayan insanlarımız haqqında zəngin təəssürat yaradır. Realist çalarlarla, fərqli forma və rənglərlə diqqət çəkən bu yaradıcılıq nümunələri ilk baxışdan bir qədər sərt görünse də, əslində heyrətamız gözəlliyi və maraqlı işlənmə texnikası ilə diqqəti cəlb edir. Sərginin zəngin toplusu bu müasir sənətin xüsusiyyətlərinin açıqlanmasına

imkan verir.

Həqiqətən parlaq və orijinal bir fenomen olan müasir Azərbaycan incəsənətinin nümunələri özəlliyi ilə seçilir. Buradakı əsərlər estetik tərbiyə, bədii zövqün inkişafı, fərqli düşüncə üçün gözəl imkanlar açır. Sərgidəki əsərlərdə daha çox qeyri-ənənəvi, bəzən hətta gözlənilməz ifadə texnologiyası tətbiq edilib.

Venesiya Biennalesində Azərbaycan pavilyonu bir daha təsdiqləyir ki, müasir incəsənət əsərlərində müelliflər yeni obradalar axtarmaqla yanaşı, həm de onların yeni ifadə formaları üzərində çalışır. Bu sahədə əsər yaradan hər bir fırça ustası seçdiyi mövzu haqqında ən dolğun məlumat vermək üçün özünəməxsus ifadə üsullarından istifadə edir. Müasir incəsənət üslubunu seçənlər əsərləri ilə tamaşaçını dialoqa, diskussiyaya çağırırlar. Çünkü müasir incəsənətin ən parlaq aspekti onun qeyri-müəyyənliliyidir.

Sərgiye gələnlər tükənməz təsir bağışlayan əsərlərə böyük maraqlı baxırlar və bir daha Azərbaycan mədəniyyətinin bütün istiqamətlərdə inkişaf etdiyinin şahidi oldular.

Avanqard çalarlarla zəngin olan bu sərginin ovqatı həm də bir reallığı təsdiq etdi ki, Azərbaycanda mədəniyyətə, sənətə və sənətkara hər zaman böyük diqqət olub. Ölkəmizdə mədəniyyətin inkişafı üçün daha münbit şəraitin yaradılması, mədəniyyət və incəsənət nümayəndələrinin azad yaradıcılıq imkanlarının təmin edilməsi yolunda müntəzəm olaraq həyata keçirilen tədbirlər də bu reallıqdan qaynaqlanır. Dövlət qayğısı ilə yanaşı, Heydər Əliyev Fondu da medeniyyətin inkişafını fəaliyyətdə prioritet istiqamətlərdən birinə çevirib.

Sərgidə Azərbaycan pavilyonun açılışı xarici kütüvə informasiya vasitələrinin də diqqət mərkəzində oldu. Bir sözə, Venesiya Biennalesindəki pavilyonumuz öz maraqlı formatı və qeyri-adi əsərləri ilə diqqət çəkdi. Parlaq və orijinal ideyaların vəhdətindən ərsəyə gelən bu sənət əsərləri müasir Azərbaycan incəsənətinin özəlliyyindən xəber verdi. Orijinal zövqün, maraqlı düşüncənin, incə ruhun bir arada təqdim olunduğu bu sərgidə qeyri-ənənəvi ifadə texnologiyaları tamaşaçılarda böyük maraqlı doğurdu.

Nêçîrvan Barzanî pêşwaziya parlameterê brîtanî yê Kurd Zehawî kir

Avestakurd - Cîgirê serokê PDK Nêçîrvan Barzanî pêşwaziya parlamente Brîtanî yê esil Kurd Nedîm Zehawî kir.

Di hevdîtinê de Barzanî kîfxweşîya xwe anî ziman ku Kurde li Brîtanya derbasî parlementoyê dibe û jê re serkeftin daxwaz kir.

Nêçîrvan Barzanî her wiha hêvî kir ku ew bibe pirek di xurtkînina pêwendiyên di navbera Kurdistanê û Brîtanya de.

Li aliyê din parlamente Zehawî pêşketinê ku li Kurdistanê çêdibin bilind nirxand. **avestakurd**

hevdîtin

Dizeyî: Divê sewyeya zanistî û rewşnbîriya zarokê Kurdistanê bigihîje ya zarokê cîhanê

Sefin Dizeyê wezîrê perwerdeya herêma Kurdistanê, bi minasebeta yekê hezîranê roja zarokê cîhanê di peyamekeê de pîrozbahiyê li zarokê cîhanê bi gişetî û yên Kurdistanê bi taybetî dike û dîblje:

- Armanca me, li wezareta perwerdeyê ya herêma Kurdistanê; perwerde, fîrkirin û pêgehandina zarakan e. Em hewil diidn ku hemû pêdawîstiyên zarakan dabîn bikin û rî nedin ku ew ji xwendinê dûr bikevin. Vekirina baxçeyên zarakan, dibistana,

xwendingehan û çapkirina berhemê perwedeya zarakan û pêşsistina proses û sîstema moderna perwerdeyê ji karêne me

yên sereke ne.

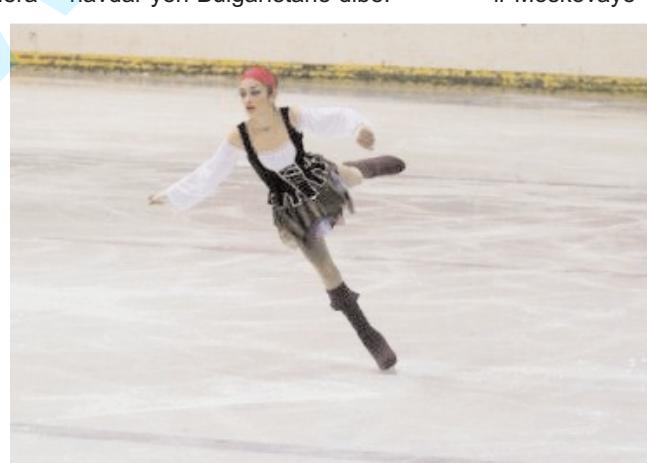
Dizeyî di peyama xwe de diyar dike ku sîstema nû ya perwerdeyê li herêma Kurdistanê rî li şideta li dijî zarakan digire û her maoseteyê/ya şidetê bikarbîne tê ceza kirin:

- Bi hêviya ku bi hevkariya hemû aliyan em bikarin jiyanke bextewer bo zarokê Kurdistanê dabîn bikin û wisa bikin ku sewyeya zanistî û rewşnbîriya zarokê Kurdistanê bigihîje sewyeya zarokê cîhanê û bi aramî û bextewerî jiyan xwe derbas bikin.

Li Bulgarîstanê keçek kurd: Evîn Esen

Evîn Esen keçek kurd û li paytex ta Bulgarîstan Sofyayê ji dayik bûye. Bavê Evînê Husmattîn Esen bi eslê xwe ji Diyarbekirê ye û piştî darbeya leşkerî ya sala 1980-yî ji welat derketiye paşê bi armanca xwendinê çûye Sofyayê û li wê ma ye. Diya Evînê Radostina bulgar e û wê û Husamettîn di dema xwendina Zanîngehê de hevdu naskirine. Bav bi bazirganiyê dê ji bi Evînê mijûl e. Evîn niha 13 salî ye lê li bajar û welatê ew lê dijî ji aliyê rayagîştî ya sportê ji nêz ve tê naskirin.

A ku Evînê daye naskirin hunera wê ya di warê reqsa li ser cemedê ye. Ev sport weka li her welatê kevn yê di nava sîstema sosyalîst de bû, li Bulgarîstanê ji ji sportên herî aktuel e û hezkiriyên wê di nava civakê de gelek in. Li gor gotina wê, Evînê bi teşwîqa diya xwe û hê şeş salî bû ye, dest bi reqsa li ser cemedê kiriye. Evîn werê ji vê sportê hez dike ku xwe li ser wê cemedâ qerîsî weka di himbêza diya xwe ya germ de hîs dike. Ji bo Evînê şematoka li ser cemedê azadi ye û ew dema li ser cemedê direqise xwe weka kevokek li ezmanâ dibîne.

Evînê heta niha di derecveyen duymîn û sêyemîn de heft xelat wergirtye. Di pêşberka 04.04.2011 de ji di nava hemsalîn xwe de di temamê Bulgarîstanê de bû yekemîn û xwediya xelata zêr. Ji bilî pêşberk û şampiyonayê herêmî û netewî, Evîn

beşdarî pêşberkên navnetewî jî dibe. Ew di sala 2008 de li Zagreb, di 2009 de li Budapeşte û di sala 2010 de jî li Grazî derket ser cemedê û beşdarî pêşberkan bû. Evîn di van misaqebayê navnetewî de jî bala pispor û temâşevanê vê sportê kişand ser xwe.

Mamoste, klûba wê lê ya muhîmtir pisporên vê sportê Evînê weka hunerkerek pêşerojê dibînin û qedrek mezin didine wê. Evîn armancek daye ber xwe û dibêje ew xwe bo Olumpiyadê 2013 de ku dê li Moskovayê têne lidarxistin amade dike.

Xeyalek Evînê jî heye. Xeyala wê ev e ku ew bi rengên kesk,sor û zer û li ser navê Herêma Kurdistanê beşdarî O I u m p i y a d ê n Moskovayê bibe. Dê û bavêne wê jî bo vê xeyala wê jî li pişta keça xwe ne. Herdu jî pê qâil in ku keça wan li ser navê Kurdistanê b e ş d a r î Olumpiyadêkê bibe

û bibe yekemîn keça ku di reqsa cemedê de welatê xwe temsîl kiribe.

Li Bulgarîstanê, li Sofyayê keçek kurd bi xeyalîn kesk, sor û zer li ser cemedê direqise lê weka ku li ezmanan di nava ewrê spî de difire.

Şefik Oncu

Şanoyeke kurdî li Tehranê hat nîşan dan

Şanoya ser cadeyan ya "Bezm û Rezm" ku şanokarê kurd Mucteba Muradî nivîsandiye,... di 14'eme festîvala navdewletî ya şanoya xwendekarê Iranê de li bajarê Tehranê hate nîşan dan.

Şanoya ser cadeyan ya "Bezm û Rezm" berhema girûpa şanoyê ya Karmîsin a Kırmaşanê ye ku di beşa girûpa şanoyan ya "Meydan û Ol" li avahiya mala hunermendê Iranî û cîheke vekirî ya şanoya bajarê Tehranê de hate nîşandan.

Şanoya han ku 25 deqe ye, derbarê olên kevn yên kurdewarı ye ku kurd têde bi yekîti û pêkve bi ser pîlanan de ser dikevin.

Hêjayî gotinê ye ku şanoya han bi merema nasandina kultur û çanda kurdî bi cîhanê hatiye amade kiran.

İbrahîm Tatlıses vegeriya Tirkîyê

VEGERIYA

Avestakurd – Hate zanîn, Brâhîm Tatlıses bi balefireke taybet bi navê "TC Ibo" vegeriya Tirkîyê. Tatlıses li belafira Gokçe, ji aliyê kurê wî Îdo û Ehmet Tatlı ve hate pêşwazîkirin.

Hate zanîn, Brâhîm Tatlıses bi balefireke taybet bi navê "TC Ibo" vegeriya Tirkîyê. Tatlıses li belafira Gokçe, ji aliyê kurê wî Îdo û Ehmet Tatlı ve hate pêşwazîkirin. Bi tirimbêleke hawarhatinê ew rakirin Navenda Rehabîlîtasyon a Darûşefaka li Maltepe da ku dermankirina wî were berdewamkirin. Hêjayî gotinê ye, Tatlıses li roja 14'yê adarê bûbû armanca êrîşekê û di encama êrîşî de ji serê xwe birîndar bûbû. Jiber metirsiya birînê, ew rakiribûn Almanya.

Seredana şanda PDK ji bo Libnanê

Avestakurd - Bi vexwendinekê ji aliyê Şapêla Pêşeroj ya Libnanî de, şandek ji Partiya Demoqrat ya Kurdistanî - 'Iraqê bi seoktiya Ce'ifer İbrahîm seredana welatê Libnanê dike.

Şanda PDK li balefirgeha Beyrûtê ji aliyê Endamê polîtbiroya Şapêla Pêşeroj Fayiz Mekok û serokê komeleya dostaniya Kurdistan û Libnanê Şekîb Şehab ve hate pêşwazîkirin, her weha şandê hevdîtinek li gel serokê giştî yê Şapêla Pêşeroj Ehmed Elherîrî pêkanîbû û axaftin di navbera wan de li ser têkliyên herdu partîyan hatibû kirin.

KARDUKNAME

Helbestên Dilpêt Jelî (Şükrû Ekinci), bi hestên evînek kûr û n e t e w e p e r w e r mirovan di bin bando ra xwe de dihêle. Gava ku mirov rûpelên Kardukname`yê dizivirîne, weke mirov di nav daristan û dîroka Zend Avesta de bimeše, dikeve nav xeyalan. Lewra, di kûrahîya derya dîroka gelê Kurd de, ji bo helwestên avjeniyê, divê mirov xwedî rê û ramanê netewî be. Di Kardukname`yê de, dîroka gelê Kurd, weke helbestên evînî, weke destanê netewî hatîye nîvîsandin. Di nav rûpelên Kardukname`yê de mirov gerdûnek çandî ya dewlemend dibîne.

Em baş dizanin ku dîroka serdest, ji alîyê hêz û çînê serdest ve tê afirandin. Ev hêzên serdest, li gor qewet û dilê xwe dîroka xwe bi derew û çavşorî dixemîlin. Ev helwesta wan, pirî caran têr nake û ji bo xwe têr rîbedin, radibin dîroka reqîbênen xwe ji dinivîsin. Pirî caran di nav rûpelên dîrokê de, hebûn û rastîyên hêz û gelên biserneketine, di bin lingê serdestan de wunda dibe an dirize. An jî hêzên serdest, ji bo zîlîm û zordarîya xwe vesîrin, pirî caran li çand û dîroka reqîbênen xwe xwedî derdikevin, di nav rûpelên dîroka xwe de hebûn û rastîyên wan vedişerîn.

Di warê dîrokê de, gelê Kurd xwedî mîrateke dewlemend e, lê di warê lêkolîn û xebatek hevpar de gellek qels e. Lewra, ji ber ku gelê Kurd demek direje ne xwedîyê sazî û deshilatdarîya xwe ye, weke hemû nîxîn netewî dîrok û çand wî jî bêxwedî maye. Pirî caran hêzên serdest û dagîrker, bi siyaseta olî û bîsaftînê, li çand û dîroka me xwedî derketine, li gor berjewendîyen netewa xwe, bi derew û bi xwînê xemilandine.

Em dizanin ku dîrok, bi ziman re û ziman jî bi dîrokê ve girêdayîye. Heta niha gelê Kurd têra xwe li ser dîrok û çanda xwe nesekînîye, nenivisîye. Pirî caran kesen biyanî li ser dîroka me lêkolîn û xebat kirine. Lê divê em bi derzîyê bîran bikolin û xwe bigihîjînin çand û dîroka xwe. Em baş dizanin ku çand, edebîyat û dîroka gelê Kurd, heta niha bi giranî bi awayekî devkî gîhîştîyê nîfşen şûnda. Bapîrên me, di reşaya şevîn dirêj de bi serpêhatî, çîrok û destanê Kurd şevbîhîrkîn xwe ronî kirine. Bi hest û germîya wan destanan, em dîrok û serpêhatîyê evîna "Mem û Zîn", "Sîyabendê Siliví û Xecê", "Bîneşfa Narîn û Lawîkê Cembelli", Rustemê Zal" û Kawayê Hesîkar" dizanin.

Neteweyen ku dîroka xwe nîzanibin û li zimanê xwe xwedî dernekevin, di pêşerojê de nikarin bibin xwedî desthilatdarîya xwe. Wê her tim, weke Seydayê Tîrêj gotîye: "çar hawîr me diz û keleş in, têk dane dijmîn/ Me ji hev qediqetînin bir bi bir, heyf û mixabin/ Qet çare û umîda me nemaye bilbilî min/ Meydane ji bo hîrc û çeqel, gur zûre zûre" Em dizanin ku welatê me Kurdistan, seranser warê şarîstanîyê ye. Gelek qewm, millet û netew li ser wê erdegerîyê jîyaye û bi çand û hunera xwe tûrîkî mirovahîyê bi rengê xwe xemilandine. Gelê Kurd jî hertim li ser wê erdnîgarîyê bi çand û hunera xwe ji dîrokê re mazûbanî kirîye.

Kardukname, weke şerîdîn filim, mirov dikşîne nav şenaya dîrokê û hestên evîndarîya neteweperwerîyê û xemgînîya bindestîya salên dirêj radixe ber çavan. Gava ku mirov rûpelên Kardukname`yê dizivirîne û dest bi xwendina wê dîke, ji berî zayina Îsa ve heta niha, mirov dibe şâhîdî bûyerîn dîrokî. Em baş dizanin ku bi zimanê Kurdî nîvîsandin û xwendin di nav gelê me de gelek kêm e, lê ez bawer dikim ku xwendevanê Kurd wê ked û xebatê nîvîkarê xwe ji bîr nekin û li berhemê wan xwedî derkevin.

Bîrêvebira Balafirgeha Hewlerê, weke jina herî jîr hate hilbijartin

Ramanê Ocalan li welatê Latîn Amerîka belav dibe

Werger Şivan Zerdeşti da diyarkirin ku ew wê paraznameya çaremîn ya Rêberê Gelê Kurd Abdulah Ocalan, ya bi navê "Qeyrana Şaristaniyê li Rojhilata Navîn û Riyên Çareseryê" ji zimanê Tirkî bo zimanê Spanî werbigerîne. Zerdeşti destnîşan kir ku armanaca wî ji wergerandina paraznamê ji bo zimanê Spanî ew e ku ramanê Ocalan bigihîne 400 milyon kesê ku bi zimanê Spanî li cîhanê dixwînîn.

Zerdeşti amî ziman ku eger parêzname bibe bi zimanê Spanî wê wergera wê ji bo gelek zimanê ku nêzî zimanê iSpanî ne hesan bibe. Zerdeşti got; "Eger ev parazname bibe bi zimanê Spanî wê bo wê ji bo zimanê Îtalî, Ferensî, Portekizî û zimanê Katalan û Galîsya ya jî werbigerine".

RAMANÊ OCALAN LI LATÎN AMERÎKA BELAV DIBE

Li ser sedemê wergerandina paraznameya Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan ji bo zimanê Spanî Zerdeşti got ku li Parzemîna Emerîkaya latîn ramanê Ocalan zêde belav nebûne û daxwaziyek ji bo famkirina Ocalan li wan welata heye û wiha bi lêv kir: "Li gora agahîye ku me girtine û di riya danûstendina me de li wan welata gelek kesayet, sektor, rîxistin û tevgerêne rîzgariya netewî û gelek

tevgerên din yên cûrbecûr mereq û daxwaziyêne wan hene ji bo famkirina bê ka şoreşa Kurdistan çawa derbas dibe, nîrînê Rêber Apo çawa ne, dîsa tekoşîna gelê kurd li Kurdistan û Rojhilata Navîn çawa ne weke tê zanîn ji bo wan welata jî ev agahî pir kêmîn." Zerdeşti dîbêje ez di wê bawerîyê de me ku bi wergerandina paraznameya Ocalan ji bo zimanê Spanî wê sempatiyek pir mezin ji bo

tevgera azadiya gelê kurd çêbibe.

NAVEROKA WÊ TEVAHYA MIROVAHİYÊ ELEQEDER DIKE

Zerdeşti destnîşan dike ku paraznameya Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan ya bi navê "Qeyrana Şaristaniyê li Rojhilata Navîn û Riyên Çareseryê" ew jî wek paraznameyê din li ser şarîstaniya fermî ya 5 hezar sal û şarîstaniya demokratik ya ku dîroka wê nehatîye nîvisandin diseke. Herwiha Zerdeşti tîne ziman ku naveroka paraznamê ne tenê rewşa gelê Kurd û Kurdistan belkî naveroka paraznamê tevahîya mirovahîyê eleqedar dike û pirsîrêkîn bingehîn yê mirovahîyê têr nîxandin.

WERGER HETA NEWROZÊ BI DAWÎ DIBE

Zerdeşti dîbêje divê ramanê Ocalan tenê bi zimanê Tirkî re sînordar nemîne. Herwiha dîbêje di Newroza 2011 de wê werger bi dawî bibe. Zerdeşti dîbêje em ê hewl bidin ku paraznameyê din yê Rêberê gelê Kurd Abdullah Ocalan wan jî ji bo zimanê Spanî werbigerîne.

ANF NEWS AGENCY

Demîrtaş: "Serok Wezîr dixwaze bi tena xwe rejîmekê avabike"

Namzetiye serbixwe yê Colemêrgê Selahedîn Demîrtaş, hatina Serok Wezîr Tirkî Erdogan li Diyarbekirê, axivitînê ku BDP'ê piştgîriyê dide MHP'ê nirixand û Erdogan

Namzetiye serbixwe yê Colemêrgê Selahedîn Demîrtaş, hatina Serok Wezîr Tirkî Erdogan li Diyarbekirê, axivitînê ku BDP'ê piştgîriyê dide MHP'ê nirixand û Erdogan bi tawana cîvakî ji hev parce dike gunehbar kir. Demîrtaş di nirxandina xwe ya ji rojanmevana re got "Li şûna siyasetê bike, her dere ku diciyê, bi bê bextî û derewan hewl dide xelkê bixapîne. Lê dîtina min ev e; mîtingê Serok Wezîr li heremê, ne jibo dengê Kurdan bi dest bixe ye. Tê fîmkirin ku, berî niha plan kiriye, ji mîtingê heremê dengen ji rojava werigire. Jiber ku, tê li Colemêrgê, Wan, Sirnek, Elîh, Diyarbekirê mîtingan li dardixe û haqueretê

li wan dike, armanca wî jê ew e ji van mîtingan li rojava dengê xwe zêde bike... Ya tê dîtin, plana di sere wî de ev e; bi serê xwe bibe desthilatdar û bi serê xwe piştî makzagônê biguhere, li vî welatî dixwaze rejîmekê ava bike."

Her wiha Demîrtaş mîtinga Erdogan ya li Diyarbekirê bi neserkeftin bi navkir û got "AKP'ê li van 8 salen dawî, mîtinga herî li binketî li darsîst. Serok Wezîr jî dizane, êdî çûkan li wir bi devê xwe bigire, dengen ji gel nagire... Pêşnûmeyen şaredariyê me weke yên xwe nîşan dide û dixwazê xwe li pêşîya gel şîrîn bide nîşandan."

Demîrtaş li axivitîna ku têkîlyen BDP'ê û MHP'ê hene got "Her kesê ku piçek mejiyê wî hebe, dizane ev tişt nabe. Tucaran BDP'ê berê dengê xwe nade MHP'ê û ne partîye din."

Avestakurd

Birêvebira Balafirgeha Hewlerê weke jina herî jîr hate hilbijartin

ya herî jîr
û serkeftî
hate hilbijartin

hatin destnîşankirin. Rêvebera Giştî ya Firokexaneya Hewler a Navnetewî Telar Fayeq di peywendiyek telefonî de ji Rûdawê re got: ...

Rêvebera Giştî ya Firokexaneya Hewler a Navnetewî di warê firokevaniyê de li ser asta parzemîna Afrîqa, Asya û Rojhilata Navîn jina herî baş hat hilbijartin.

Doh (01.06.2011) li bajarê Dûbaî yê welatî ïmaratê di warê firokexane û firokevaniyê de kongreyek hat saz kirin. Di nav wê kongreyê de kesen li ser asta parzemîna Afrîqa, Asya û Rojhilata Navîn herî jîr

Li Amedê nimêja bi kurdî

Avestakurd – Bi merema nîşandana nerazibûna xwe li hemberî hikûmetê û nasandina ziman û kultura xwe bi cîhanê....

Li Amed peytexta bakurê Kurdistanê bi hezaran kesan nimêja ïnê bi kurdî kirin.

Li gorî nûçeyen ku li bakurê welat gîhîstîne me iro li Amedê bi hezaran kes li qada Deriyê Çiyê kom bûn û nimêja xwe ya ïnê bi kurdî kirin. Di nimêjê de, mela bi kurmancî û zazakî xutbe û duayen xwe xwend.

Hêjayî gotinê ye ku ev demek dirêje Kurdan biryar dane ku nimêja xwe bi kurdî bikin û xutbeya xwe jî bi kurdî bixwînin.

rûdaw

Cîgirê Serokê Partiya Demokrata Kurdistanê (PDK) Nêçîrvan Barzanî doh di hevpeyvîneke dirêj de ji rojnameya Tirkî Tarafê re got; PKK hebe û nebe li Tirkîye mîletek bi navê mîletê Kurd heye û divê Tirkîye vê problemê bi metodê demokratik û ne bi rîyên leşkî çareser bike.

Tevahiya hevpeyvîna Neşe Duzel ya ku ligel Nêçîrvan Barzanî kiriye û Nefelê ji Tirkî wergerandiye Kurdi:

Neşe Duzel: Tu rewşa niha ya têkiliyên Tirkîye û Kurdistanê çawa rave diki?

Nêçîrvan Barzanî: Li gor min Kurdistan û Tirkîye rojîn xwe yên herî baş dijîn. Di têkiliyên xwe de dema herî baş diborînin. Bifikire, berî çend salan 200 hezar eskerên Tirkîye hatibûn ser sînor. Tirkîye Kurdistan bi awayekê eskerî tehdîd dikir.

Ma êdî tehdîd nakin?

Ticareta di nêvbera me û Tirkîye de iro gehiştîye 7 milyar dollaran. Firmayê Tirkîye piraniya xizmeten mîtehidîyê yên li Kurdistanê li xwe girtine. Îhaleyên herî mezîn şirketên tîrkan bi dest xîstîn, ïnvestîmenten herî mezîn yên jîrîzemin û serzemînê ji aliyê tîrkan ve tîn kîrin. Yanî di têkiliyên me û Tirkîye de asoyeka pir ron li pêsiya me ye. Ji bîlî wî jî em dixwazin dergehîn nû li ser sînor vekin.

Dergehîn sînor ên nû dê li kû vebin?

Li herêma Xabûrê dê bîn vekirin. Emê dergehîniha hîyî jî berfireh bikin. Niha em ji bo vê mîzakereyan dikin. Dergehîn nû dê di demeke pir nîzîk de vebin. Têkiliyên me yên digel Tirkîye ti caran hewqasê xweş nebûbûn. Dê hîj baştîr bîbin. Têkiliyên aborî û siyâsî dê hîj pîrtîr pêşde biçin.

Bi Tirkîye re ti problemen we nînin?

Ez nabêjîm ku problem nînin. Heger mirov bi demêñ berê re miqayese bike me mesaleye ka mezîn derbas kir.

Baş e, problemen di nêvbera Tirkîye û Kurdistanê de cî ne?

Pîrsîa ku niha pir li ser têt axaftîn mesaleya PKK-ê ye. Divê ev problem di nêv Tirkîye de bi rîya diyalogî bêt çareser kirin. Qet xelet fêm nekin. Ez behsa diyaloga digel PKK-ê nakim. Li hundîrê Tirkîye kî probleman çedîke ez dibêjîm bila diyalog digel wan bêt kirin. Li Tirkîye ev 30 sal in ku mîrovén çekdar şerî dikin. Di nêv wextê de mîrovén begünê jî şehîd bûn. Çareseriya eskerî ne çareserî ye.

Li gor te hebûna PKK-ê ya li Qendîlê cî tesîrê li têkiliyên we dike?

Prensîba me ev e: Em qebûl nakin ku gruppeka çekdar axa me bi kar bîne û êrişî welatekê cîran bike. Em rewşeka wisa ku PKK heta hetayê li vê derê bîmîne û heta hetayê ji Tirkîye re probleman çêke qebûl nakin.

Lê belê hê jî nîvê mîlitânê PKK-ê li bakurê Iraqê [başûrê Kurdistanê] dimînin. Ma PKK li bakurê Iraqê weki yekîneyeke serbixwe hebûna xwe berdewam dike?

Ew grupen biçuk biçuk in. Li cihekê diyar bi cih nebûne.

Ma li Qendîlê bi cih nebûne?

Grupen wan hertim di hereketê de ne. Hertim tîn û diçin. Me ev ji Tirkîye re jî rave kir. Vehewandina mîrovén çekdar li Kurdistanê û êrişkirina wan li ser Tirkîye ji bo me mesaleye ka negebûlbar e. Em ji bo PKK-ê bi ti awayî misamehî nakin.

Desthilata Herêma Kurdistanê Iraqê hêzîn ewlekariyê hene. Polîsê wê heye, ordîya wê heye. Ma qey PKK hebûna xwe y ali Kurdistanê bi pevçûna digel van hêzan berdewam dike?

Deverênu ku PKK lê ye deverê çolî ne. Me di salê 1990-ê de digel ordîya Tirkîye operasyoneka herî mezîn kir. Heta van operasyonan ta sala 2000-ê berdewam kir. Lê belê cardî ji me nekarî wan biqewîtin. Di wan pevçûnan de me tenê sê hezar kes wekî şehîd û xazî dan. Divê mirov li kuka vê pîrsî temaşa bike. Kuka vê pîroblemî siyâsî ye. Bi sîlehan û bi metodê eskerî çareser nabe. Ev problemeke siyâsî ye û divê bi cesaret di nêv Tirkîye bi xwe de bêt çareser kirin. Li gor min serokwezîre Tirkîye Recep Tayyip Erdogan di rîyeke rast de dimeşê. Li gor qenaeta me pişti hilbijartîn ji bo çareserîneke problemê dê gavên zêdetir bîn avêtîn.

Di çareseriyeke demokratik yaproblema Kurdistan de Erdogan pê li frênen kir. Tu xwe dispêri cî dema ku dibêjî pişti hilbijartîn dê cardî dest bi avêtîna agvîn demokratik bike?

Rewşa dînyayê û wext dê zorê bide Erdogan da pêwîst bibîne ku problema Kurdistan bi gavên demokratik çareser bike. Bi van bûyeren ku vê dawiyê li Rojhilata-nêvê çedîbin aşker abû ku dema çareserîneke problema Kurdistan hatiye. Divê Tirkîye ji bo ku vê problemê

ji kukê de çareser bike xebateka siyâsî û demokratik bike û têkeve hereketê. Ew gavên demokratik yên ku heta iro hatine avêtîn ne hindik in lê belê divê zêdetir gav bîn avêtîn. Ew karênu ku serokwezîr Erdogan het aîro kirine qetûqet ne karênu biçuk in.

Li gor te gava herî mezîn ku Erdogan avêtîne cî ye?

Guhortîn dawiyê yên qanûna esası gavên mezîn in. Di eslê xwe de li Tirkîye ji bo çareserîneke iradeyek heye. Hebûna iradeyek wisa hîyî dide me. Lê belê mesele ew e ka ev çareserî dê kengê pêk bêt. Dê niha çêbe? Pişti salekê çêbe? Pişti du salan çêbe? Divê çareserî dê wextekê herî nêzîk de çêbe. Ji bo vê jî divê hemî alî arîkariya serokwezîr bikin. Ji ber

ku me nû ava kiribû got: "Divê ev parlamento û hikümet bîn tîne kirin." Hebûna PKK-ê iro jî ji me re astengan derdixe. Dor 300 gundûn me yên kevin li ser tixûbê Tirkîye hene ku em dixwazin ji nû ve ava bikin.

Belê...

Hebûna PKK-ê rî li me digire ku em van gundûn berê ji nû ve ava bikin. PKK ji neavakîrina van 300 gundûn berpîrs e. Lewra jî li herêma Kurdistanê zemîna piştgirîyê ji bo PKK-ê nîne. Ti desteka xelkê ji PKK-ê re nîne.

Ma berê jî desteka Kurdên Iraqê ji bo PKK-ê nebû?

Rast e. Berê têkîlî baş bûn. Lê belê pişti ku PKK-ê li hemberî herêma Kurdistanê şerekê bewate da destpê kirin wê destek û rizaya xelkê

li Tirkîye hatin kirin ji aliyê wan mîlitânê PKK-ê ve ku ji tixûbê Iraqê hatin hatin pêkanîn. Tu vê çawa rave diki?

Ma ji bo êrişâ ku herêma Behra Reş li ser boriya gaza xwezayî li hatin kirin jî ew ji Iraqê hatin? Ew ji hundîrê Tirkîye cûn wêderê. PKK ne probelemeke derbasbûna vî alî û wî aliyê sînor ye. PKK problemeke hêj.

Ma di heqê PKK-ê de daxwazên Tirkîye ji idareya Kurdistanê çedîbin?

Evesleyeka wisa ye ku em hertim diaxîvin. Mekanîzmaya sêqolî ya di nêvbera Tirkîye, Iraq û Emerîkayê de hertim dicive. Vê mekanîzmaya van du salan karênu pir baş kir. Bi neticey axebetê vê mekanîzmaya me rîyên desteka lojistik yên bo PKK-ê girtin. Me rî li ber PKK-

'Têkiliyên Kurdistanê û Tirkîye gehiştine qonaxa ku êdî têkneçin'

porblema Kurdistan ne problema Ak Partîye ye. Problema Kurdistan problema Tirkîye ye. Problema dewleta Tirkîye û mieseseyen wê ye. Wekî ku ev problem tenê ya hikümeta Ak Partîye be carinan Erdogan tawanbar dikin.

Yê ku "rélibervekirina Kurdan" da destpê kirin û da sekinandin ji Erdogan bû. Li gor te ma xelk neheq in ku birêvebereki rexne bikin?

Erdogan bi destpêkirina "rélibervekirinê" karekî baş kir. Ji bo Tirkîye ev ïnisiyatîveka pir nû ye. Em rewşa Tirkîye pir baş dizanîn. Dandestpêkirina rélibervekirineka wiha li Tirkîye pêwistî bi cesareteka mezîn heye. Berê wî jî hinek kesan xwest bikin nekarîn bikin. Bo nimûne Turgut Ozal. Erdogan cardî ev dergeh vekir. Heger niha ew dergeh girtibe jî miweqet hatiye girtin. Pişti hilbijartîn dê cardî bêt vekirin. Ji ber Erdogan li ser dethilatê bîmîne û nemîne êdî dergehî çareserîneke problema Kurdistan bi rîyên demokratik vebû.

Heger problema Kurdistan û problema PKK-ê çarser bibe di têkiliyên Tirkîye û Kurdistanê de hon li hîyî açî pêşketinan in?

Kurdistanê bi yekcarî winda kir. Iro di dilê her Kurdeke Iraqê de çareserîneke problema Kurdistan li Tirkîye heye. Problema Kurdistan ya li Tirkîye hemî ne meseleya PKK-ê tenê ye. Problemeke duparçeyî heye. PKK hebe û nebe li Tirkîye mîletek bi navê mîletê Kurd heye û problemek heye.

Li gor te bila problema Kurdistan çawa çareser bibe?

Li got struktur, şert û xweseriye Tirkîye divê ev problem di nêv tixûbê Tirkîye de bi rîyên demokratik bêt çareser kirin. Bo nimûne mafêne kulturi gerek bîn qebûl kirin. Ma mafê mîletekî nîne ku zimanê xwe bi kar bîne? Ez nizanim ka çareserî dê bi awayekê nîha çawa be lê belê xelet e ku mirov vê problemê wiha hilawistî bihîle. Wekî dî jî çareserîneke problemê divê tesîrî li grup û tebeqeyen dî yê etnîkî yê li Tirkîye neke. Divê li Tirkîye grupen dî yê etnîkî yê li bîbîn xudanê mafêne xwe yên kulturi.

Ji mafêne kulturi mebesta te cî ye?

Perwerde, kultur, xurtkirina desthilatên herêmî. Pêkanîna ïnvestîmentê li herêmî. Li gor ku em dizanîn li herêmî di van demêñ dawiyê de bi bihayê 12 milyar dollaran ïnvestîment çebû.

Esasê problemê demokrasî û aborî ye. Divê mirov li wêderê derfeta karî peyda bike.

Kurdên Kurdistanî bi cî çavî li Tirkîye temaşa dikin?

Hemî Kurd ji me dixwazin ku têkiliyên me digel Tirkîye baş bin. Xelkê me bi pêşketina têkiliyên digel Tirkîye pir bextewar dikin. Ji ber ew Tirkîye ji bo xwe weki dergehê bo cîhanê dergehê bo Rojavayê fêm dikin. Tirkîye weki şırka herî mezîn ya ticarî dihesibîn. Wekî dî jî dixwazin ku Tirkîye arîkariya Kurdistan bike da li i cîhanê li cihekê pir xweser e.

Têkiliyên we digel PKK-ê çawa ne?

Di nêvbera me û PKK-ê de têkiliyekâ resmî nîne. Heger ji bo kêmîkirina şidetê û xwînrêtînê rolek bikeve ser milêne me em amade ne ku wê rolê bilehîzin. Ev du sal in ku di nêvbera Tirkîye, Iraq û Emerîkayê de mekanîzmaya sêqolî heye. Em hertim vê meseleye diaxîvin. Temâşa bikin. Li cihen ku di bin kuntrola idareya herêma Kurdistanê de ne stargeheka PKK-ê nîne.

Min fêm nekir.

PKK li herêmîn çolî yên li serê çiyayan li deverênu ku niştehî lê nîne dimînin. Bo nimûne Qendîl. Qendîl cihek e ku li ser tixûbê Iranê ye. Ev deverek çolî ya li serê çiyayê bilind e. Li wêderê gundîkên pir biçuk hene. PKK li wêderê hertim di hereketê de ye.

Mîletek Kurd di heqê PKK-ê de cî difikire?

PKK-ê pir Kurdên vêderê êşand. Sala 1995-ê û 1996-ê beytişê li hemberî herêma Kurdistanê şer ilan kir. Sala 1992-yê PKK-ê û Abdullah Ocalanî ji bo parlamento û hikümeta

hîc ne rast e. Em bi ti awayî destekê nadîn PKK-ê. Ne ji aliyê lojîstîk ve, en bi rîyâ abalafîxaneyan, ne bi rîyâ abejayî û ne ji bi rîyâ nexweşxaneyan. EM bi ti awayî rî nadîn PKK-ê û dê rî nedîn ji. Jixwe ihtiyyaciya wan ji bi me nîne. Ew cihê ku ew lê digerin, li li wî aliyê dî yê wan Iran heye. Hinek tiştan dikarin ji wêderê temîn bikin.

Lê belê ew êrisen ku van demêñ dawiyê

negire dikare li wêderê xwe bisitirine?

Ev qenaeteka hîc ne rast e. Em bi ti awayî destekê nadîn PKK-ê. Ne ji aliyê lojîstîk ve, en bi rîyâ abalafîxaneyan, ne bi rîyâ abejayî û ne ji bi rîyâ nexweşxaneyan. EM bi ti awayî rî nadîn PKK-ê û dê rî nedîn ji. Jixwe ihtiyyaciya wan ji bi me nîne. Ew cihê ku ew lê digerin, li li wî aliyê dî yê wan Iran heye. Hinek tiştan dikarin ji wêderê temîn bikin.

Dema ku tu behsa agirbesta demdirê dîkî pêşniyara te ew e ku PKK dest ji çekan berde?

Ger proses ji aliyê siyâsî ve pêşde biçexwezayî ye ku PKK dest ji çekan berde. Ma çi faydeya çareseriya eskerî û pevçûnê heye? Em bîbîjîn PKK-ê hezar êris kirin. Ji bo rawestandina herikandina xwînê ji bo herdu alianî jî çareyeke dî divê hebe. Metoda eskerî sih salan hat ceribandin. Problem çareser nebû. Ew mîrovên ku dimîrin, dayîk, xuşk û brayêwan hene. Ev problem bi şerî çareser nabe. Mîrov hertim beytise dimîrin. Tenê rîyeke demokratik dikare li Tirkîye problema Kurdistan çareser bike.

(rəsmi sənədlərlə)

Uzun zamandır Türkiyədə yaşayış gərkəmli tarixçi alim, professor Fazıl Qaraoğlu Osmanlı dövlətinin, Türkiyə Cumhuriyyətinin, Türkiye Genelkurmay Başqanlığının, TBMM, Azərbaycan MEA Əlyazmalar İstututunun, İngiltərənin, Fransanın, Rusyanın və digər müxtəlif ölkələrin arxiv sənədləri üzərində ciddi tədqiqat apararaq erməni məsələsinə dair həqiqətləri dünya ictimaiyətində çatdırmaq məqsədilə dörd cilddən ibarət "Ermənilər və həqiqətlər (rəsmi sənədlərlə)" adlı kitabını ərsəyə gətirmişdir. Bu kitabın yeni nəşr olunmuş IV cildində Osmanlı dövlətinin arxiv sənədləri əsasında erməni-fransız və erməni-ingilis əlaqələri oxuculara çatdırılır. Zəngin tarixi arxiv sənədlərile əhatə olunan genişhəcmli bu kitabda Fransız və İngilis ordularında yer almış və həmin ölkələrdə, eləcə də Türkiyədə məskunlaşmış ermənilərin fitnəkar əməlləri və onların gizli fəaliyyətləri rəsmi sənədlərlə ortaya qoyulur, erməni uydurmalarına tutarlı faktlarla cavab verilir. Azərbaycanın vətənpərvər ziyalısının ərsəyə gətirdiyi bu kitab böyük əhəmiyyət kəsb edir. Çünkü bu kitabda oxucuların diqqətinə təqdim olunan tarixi rəsmi sənədlər Azərbaycan dilində ilk dəfə nəşr olunur.

Bu gün Oğuz yurdunu, — indiki Ermənistanda türk adını daşıyan nə bir kənd, nə də bir Azərbaycan türkü vardır. Halbuki erməni Zaven Korkodyanın 1932-ci ildə nəşr etdirdiyi kitabında adları çəkilən 2310 kənddən 2000-dən çoxunun adı Azərbaycan leksikonundadır. O torpağın hər qarışında Azərbaycan tarixinin izləri vardır.

Hər bir millət öz tarixi mirasının sahibidir. Bu tarixi mirasın əhəmiyyəti bir bölümünü də arxiv sənədləri təşkil edir. Bu da bir həqiqətdir ki, dövlətin və millətin haqlarını və millət-lərarası münasibətlərini arxiv sənədləri qoruyur, dövrün ictimai-siyasi quruluşunu ortaya qo-yur.

Arxivlərdə tarixi hadisələri doğru əks etdirən sənədlər hifz olunur.

İşlər dövlətlər, istərsə də millətlər arasında baş verən hadisələri aydınlaşdırın mənbə daim arxivlər olmuşdur. Du baxımdan tarixi hadisələrlə əlaqəli veriləcək hökmərdə arxivlər mü-raciət edilməsi, tədqiq edilən mövzuların daha obyektiv kriteriyalar içərisində dəyərləndiril-məsinə yol açar.

Bu günə qədər "erməni məsələsi" ilə əlaqəli Qərb ölkələrində nəşr edilən yayımlar arxiv sənədlərinə əsaslanmadığına görə, çox təəssüflər olsun ki, qeyri obyektiv olmuşlar. Bu da bir həqiqətdir ki, türk arxivləri "erməni məsələsi" ilə əlaqəli yüz minlərlə rəsmi sənədləri müha-fizə edir.

Heç şübhəsiz, tarixi həqiqətlərin aydınlaşdırılmasında Türkiyə arxivlərində mühafizə edi-lən rəsmi sənədlər "erməni məsələsi"nin daha düzgün ölçülərlə dəyərləndirilməsində çox böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Türkiyənin Orta Şərqdəki yeri və əhəmiyyətini bilən imperialist qüvvələr XIX əsrin ikinci yarısından etibarən bölgədəki siyasi mənfeətləri üçün Osmanlı dövlətində yaşayan erməni cəmiyyətlərin "qoruyucusu" olaraq

ortaya çıxıb Şərq siyasətini təyin etmişlər.

Siyasilerin dilində yer alan "Şərq məsələsi" deyimi Osmanlı dövlətinin Qərb dövlətləri tə-rəfindən parçalanmağa səy göstəriləməsini ifadə edir. Tarixi dəlillərdən bəlliidir ki, Osmanlı dövlətinin siyasi çöküşünün sürətləndiyi bir dövrdə "erməni məsələsi," Qərbin siyasi, iqtisadi, dini və mədəni mənfeətləri baxımından Osmanlı dövləti üzərində süni olaraq yaradılmışdır. Çünkü Osmanlı ölkəsində yaşayan ermənilər təhsil, ticarət və s. baxımından hər zaman sərbəst olmuşlar. Onlar dövlət xidmətində yüksək səviyyəli vəzifələr alıb, həm aralarındaki ixtifada, həm də özlərinə zərər verənlərə qarşı Dövlət ədliyyəsinin qanunları ilə adilanə hi-mayə olunmuşlar.

Osmanlı dövləti, xalqlarını hər dövlətə nəsib olmayan bir şəkildə sülh və rifah içerisinde, azlıqlara təzyiq etmədən yüz illərlə yaşatmışdır. Azlıqların rejimə və dövlətə yönəlik sədaqət-ləri Osmanlıların vermək istədiyi siyasi mədəniyyətin ən önəmli və bəlkə də yeganə şərti ol-müşdür.

Uydurulmuş "erməni məsələsi" əsasında, başda türk ictimaiyyəti olmaqla, mövzu ilə maraqlananları, idarəcili və dünya ictimaiyyətini həqiqətlərlə aydınlatmağa və illərcə davam etdirilən erməni terrorunu bütün açılılığı ilə ortaya qoymağa ehtiyac və zərurət vardır. Uzun illər boyunca türkün əleyhinə aparılan müxtəlif təbliğatlara o qədər də cavab verilməmiş, buna müqabil tarixi sənədlərdəki türk-erməni münasibətlərinin yalnız bir tərəfi üzə-rində duran və bunu davamlı olaraq əleyhimizə istifadə edən ermənilər xəyanətkar fəaliyətlərini artırmışlar.

Bu da bilinməlidir ki, türkün tarix boyunca uğradığı zülmün əsas səbəbi onun alicənablılığı, düşməni tez bağışlamağı və başına gelenləri yaddaşından silməsidir.

Türk milləti olaraq qan davası güdmək, cinayətlər töretmək və intiqam almaq kimi hərə-kətlərə müraciət etmek inancımıza da, tarixi şərəf və soyumuza da yaraşmaz. Ancaq unu-dulmamalıdır ki, həqiqətləri ortaya qoymaq milli və bəşəri bir vəzifədir.

Bu gün Azərbaycan türkü ilə erməni çatışmalarına mənbə olan məsələlərin təməlində, heç şübhəsiz, ermənilərin Azərbaycanın və Anadolunun böyük bir sahəsini ələ keçirib "Böyük Ermənistən" qurmaq xam xəyalı yatmaqdadır. Bu da bir həqiqətdir ki, insan haqlarının dünya ictimaiyyətinin gündəmində ilk sıradə yer aldığı bir dövrdə Azərbaycan və Anadolu tür-küne qarşı töredilən erməni vəhşiliyi öz damgasını silinməyəcək bir şəkildə tarixə vurmuş, dünən olduğu kimi bu gün də özünə arxa çıxanları insanlıq tarixi qarşısında əfv edilməyəcək bir şəkildə məhkum etmişdir.

XX əsrde Birinci Dünya müharibəsindən sonra erməni uydurlarına inanaraq xarici tarixçilər tərəfindən yazılın kitablarda, yazıçılarının mənsub olduqları ölkələrin siyasi mənfeətləri öndə tutulmuşdur. Beləcə, dünya ictimaiyyətində bir tərəfli siyasi

təbliğat mətnli, qətləm hekayələri ilə uydurulmuş, həqiqətlər ilə heç bir əlaqəsi olmayan, erməni təəssübkeşliyi ilə, xristian təəssübkeşliyi ilə qələmə alınmış "əsərlər" ortaya çıxarılmışdır. Heç şübhəsiz, uydu-rulmuş bu əsasi olmayan, böhtanlarla dolu üzdənraq kitablarda ermənilərin kin və intiqam alma duyğularına geniş yer verilməklə dünya ictimaiyyətini Türkiyə və Azərbaycana qarşı qoymaq məqsədi güdüllür.

Oxucuya təqdim olunan "Ermənilər və həqiqətlər" kitabı erməni və ermənipərəst böhtan-çılara ən tutarlı cavabdır. Professor F.Qaraoğlu

mişlər.

Tarixi faktlarla zəngin olan bu kitab gelecek dövr üçün də böyük əhəmiyyət kəsb edir. Vaxt gələcək, hər dəfə tarixi saxtalaşdırın, türklərə məxsus abidələrin, tarixi yerlərin, mə-kanlarının adlarını dəyişərək özünüküldəşdirməyə çalışın ermənilər dünya alımları, səyyahla-rı, tarixi şəxsiyyətləri tərəfindən riyakar, fitnəkar, alçaq bir tayfa kimi lənetlə yad ediləcəklər.

Professor Fazıl Qaraoğlunun "Ermənilər və həqiqətlər" adlı kitabında "erməni məsələsi," ümumiyyətlə, erməni millətinin tarixi milləddan əvvəlki zamanlardan başlayaraq günümüzü-

"ERMƏNİLƏR"

tərəfindən rəsmi sənədlərə əsaslanaraq ortaya çıxarılan bu kitab dünya ictimaiyyətində "erməni məsələsi" barədə həqiqəti böyük dövlətlərin arxiv sənədləri əsasında açıb göstərir.

"Osmanlı dövlətinin arxiv sənədlərində erməni-fransız əlaqələri" başlıqlı bölümündə oxu-culara təqdim olunan rəsmi sənədlərə diqqət yetirdikdə, erməni vəhşilikləri, ikiüzlülükleri, fitnəkarlıqları, xəyanətləri, onların məkrli siyaseti, şeytani, naqis hərəketləri, alçaqlıqları, riya-kar terrorcu əməlləri üzə çıxır.

Türkiyə və Azərbaycan xalqının heç bir ölkənin torpağında gözü olmadığı halda, erməni-lərin İrəvan xanlığı ərazisində elan etdikləri Ermənistən türk xalqına qarşı törətdikləri soy-qırımı bütün bəşəriyyət bilməli, haqqı nahaqqā verməməlidir. Öz məkrli, bic, fəndigir siyaset-ləri ilə dünya xalqlarını da çəş-baş salan, hər zaman özgə torpaqlarını işğal etməklə ərazilə-rini genişləndirməyə çalışan erməni daşnaklar, nəhayət, dərk etməlidirlər ki, onların hazırda yaşıdlıqları ərazilər azəri türkün dədə-baba yurdudur. Bu azmiş kimi, hələ Dağlıq Qara-bağda ikinci erməni dövlətini yaratmaq istəmələri heç bir məntiqə uyğun gəlmir.

Bu kitabda fransız və ingilis ordularında və həmin ölkələrdə məskunlaşmış erməni siya-sətbazlarının fitnəkar əməlləri və gizli fəaliyyətləri rəsmi sənədlərlə sübut olunur, onların iç üzü tamamilə açılır. Ermənilərin və ermənipərəstlərin xəyanətləri sayesində fransız və ingilis ordusunun tərkibində Osmanlı imperiyasına qarşı vuruşan düşmənlərin, yüz illərdir Anado-luda yaşamış erməni daşnakların satqınlığından bəhs edən rəsmi sənədlər indiki dövr üçün erməni siyasetçilərinə və onların havadarlarına tutarlı bir cavabdır.

Məlum olduğu kimi, türklər hakimiyyətləri altında olan ermənilərlə yumşaq davranışmış, onların dillərinə, dini inamlarına, adət və ənənələrinə toxunmamış, hətta onları ən yüksək vəzifələrə təyin etmişlər. Ermənilər isə türklərin zəif vaxtlarında düşmənlərə satılıraq, hər zaman qeyri-insanı davranışlarını və vəhşiliklərini türklərə qarşı böyük ustalıqla həyata keçir-

zədək ciddi araşdırılmaqla yanaşı, ermənilərin dilləri, dinləri və yaşıdlıqları bölgələr haqqın-da hər tərəfli məlumatlar verilir.

Məlumdur ki, "erməni məsələsi" Osmanlı dövlətində güclü dövlətlər tərəfindən yaradıl-mışdır. Üç qitə üzərində, çox geniş bir coğrafiyada 620 il boyunca hökmranlıq etmiş Osmanlı dövlətindən Türkiyə Cumhuriyyətinə keçmiş zəngin arxiv sənədləri bu barədə ən önəmli mənbələrdir. "Ermənilər və həqiqətlər" kitabının I, II, III və IV cildləri Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən, heç bir lobbi, diaspor və professional erməni terrorçula-rından çəkinmədən ciddi bir şəkildə incələnse, dünyadan yalançı məlumatlarla aldadıldı, kiminkim olduğu rəsmi sənədlərlə ortaya çıxar, ermənilər təkəcə zəbt etdikləri əzəli torpağı-mız olan Qarabağ bölgəsini və ona bitişik Laçın, Kəlbəcər, Qubadlı, Zəngilan, Cəbrayıllı, Füzuli və Ağdam rayonlarını deyil, eyni zamanda Zəngəzur, Göycə mahalını, İrəvan xanlığını belə tərk etmək məcburiyyətində qalarlar.

Kitabda oxuculara təqdim olunan rəsmi sənədlərdən aydın olur ki, XIX əsrin sonlarından etibarən Anadoluda bir-birinin ardınca baş verən erməni üsyənləri xarici ölkələr tərəfindən qızışdırılmış, ermənilər silah və pulla təchiz edilmişlər. Belə ki, Türkiyədə fəaliyyət göstərən xarici diplomatik nümayəndəliklərin başçılarına göstəriş verilmişdi ki, onlar erməni üsyənləri alovlandırlıqları və türkləri eks tədbirlər görməyə vadə etmək məqsədilə kütləvi qırğınlardır.

Bu kitabda rəsmi sənədlərlə göstərilir ki, yerli ermənilər Osmanlı ordusunun cəbhə xəttini pozan yabançı hərbi qüvvələrin türkəşərinə qarşı hücum etmələrinə kömək etmiş, onların arasında qatılırla qatılırla qarşılıqlı törətsinlər.

Bu kitabda rəsmi sənədlərlə göstərilir ki, yerli ermənilər Osmanlı ordusunun cəbhə xəttini pozan yabançı hərbi qüvvələrin türkəşərinə qarşı hücum etmələrinə kömək etmiş, onların arasında qatılırla qatılırla qarşılıqlı törətsinlər. Yaxşı, bəs necə oldu ki, yüz illərə türklərlə birləşdə yaşayan ermənilər bu millətə düşmən kəsildilər? Bu sualın cavabı F.Qaraoğlunun kitabında rəsmi

sənədlərlə ortaya qoyulur. Heç şübhəsiz, baş verən hadisələrin şahidi olan yazılı sənədlər, bize tarixi anladır və heç şübhəsiz, bu yazılı sənədlər tarixin ən önemli şahididir.

Azərbaycanlı ziyalısı tərəfindən qələmə alınan bu elmi əsərin, müyyən dərəcədə də olsa dünya arenasında olan bu boşluğu dolduracağı şübhəsizdir.

Erməni daşnakların Qərbi Azərbaycanda 1918-ci ildə elan etdikləri qondarma "Ermənis-tan" dağlıq yerlərdir. Bu torpaqlarda insan məskunlaşması yaşadığımız eradan çox-çox qədimlərə getməkdə, türkün doğuşu ilə

Sayıdımız bütün torpaqlarda ermənilər ilk növbədə silahlı insanlar-dan çox – kimsəsiz, qoca, qadın, qız, uşaq və xəstələri məscidə doldurub yandırmaqla, Quba şəhərində olduğu kimi quyulara doldurmaqla, qız-gelinləri, hətta körpələri vəhşicəsinə parçalamaqla, qol-bud etməklə, başını kəsməklə, gözünü oymaqla, diri-dirə dərisini soymaqla, tonqallarda yandırmaqla, xırda uşaqları dəmir borulara doldurub başlarını bağlayıb üstündə tonqal yandırmaqla, qadınların süd vəzlərini kəsməklə, hamilə qadınların qarnına xəncər soxub uşağı məhv etməklə, bələkdəki uşaqları xəncərə-nizəyə tax-

kəs bu kilsələ-rə mənəviyyat daşıyıcısı olan kilsənin öz işi ilə məşğul olmasına birçə kərə də olsun məsləhət gör-məmişdir.

Professor Fazıl Qaraoğlunun oxucusuna təqdim etdiyi bu qiymətli əsər bütün insanlığa dəyərli xidmətdir.

XXI əsrə ermənilərin hərəkətlərinə rəvac verən hər kəs lənətlənməlidir. Artıq müasir in-san, müasir düşüncə tərzi ilə, qloballaşan dünyanın inkişaf yolu ilə hərəkət etməli, keçmiş-dən qalan eybəcərlilərə "yox" deməlidir.

Əsrdə, London və Marsel erməni komitələrinin, erməni məsələsinin İngiltərə tərəfindən ortaya atıldığına

rəsmi sənədlər ermənilərin tarix boyu, eləcə də günü-müzde ortaya atdıqları uydurmalarla qarşı ifşa edici materiallardır.

Rəsmi sənədlərə əsaslanan bu əsərin "Ermənilər və həqiqətlər" mövzusu kitabda öz həqiqi əksini tapmışdır.

Təqdim olunan sanballı kitablarda müəllif ciddi araşdırma neticəsində tarixi sənədlərə əsas-lanaraq həqiqətləri ortaya qoymuşdur. Biz onları geniş təbliğ etməliyik. Çünkü bütün dünyaya yayılmış ermənilər, xüsusilə çox inkişaf etmiş və həlledici siyasi gücü sahib olan ölkələrdə "lobbi" yaradıb çox sayıda uydurulmuş nəşriyyatlar təşkil etmiş, türk millətinin yaxından tanımayan mil-lətlərdə nifret oyatmağa çalışır, bu çirkin işlərinə davam edirlər. Beləcə, erməni əsilli yazıçılar, parlamentarilər, medya işçiləri məsələnin əslini gözlərdən uzaq tutmağa, erməniləri haqlı gös-tərməyə can atırlar.

1973-1985-ci illərdə 200-ə yaxın terror hadisəsi törədən ermənilər çox sayıda türk diplomatının həyatına son qoymuş, minlərlə türk uşaqlarının, qadınlarının, qızlarının yox edilməsinə rəvac vermiş, yaxın tarixin ən qəddar qətlamlarını, cinayətlərini törətmışlər.

Bu gün ermənilər tərəfindən tecavüze məruz qalaraq məhv olmuş, ömür boyu şikət qalmış Anadolu türkləri, azərbaycanlılar unudulmuşlar, ermənilər isə müdafiə edilir, günahsız sayılırlar. Onların bütün dünyadan gözü qabağında Xocalıda törətdikləri soyqırımı sadəcə Azərbaycan türklərine qarşı deyil, bütün insanlığa qarşı işlənmiş bir cinayət olduğu göz qabağındadır: uşağı, qadını, qocanı, cavanı nəzərə almadan, vəhşi heyvanların belə törətmədikləri işgəncələrlə insan-ları öldürmiş, cəsədləri yandırılmış, bütün qəsəbəni yer üzündə silmişlər. Bu erməni şovinistlərin törətdiklərinin isbatı üçün rəsmi sənədlərə ehtiyac yoxdur. Çünkü bu soyqırım günümüzdə bütün dünya ictimaiyyətinin gözü qabağında törədilmişdir.

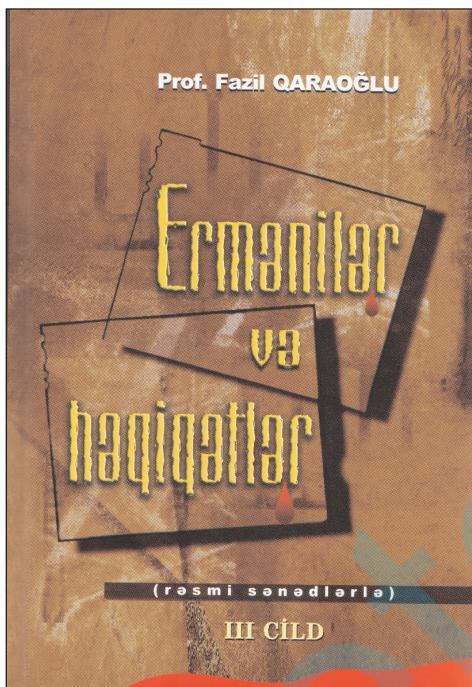
Qardaş Türkiyədə ermənilərin tarixi baxımdan (1892-1918) çox qısa bir müddətdə törət-dikləri soyqırım və faciələrin ancaq sənədlərdə öz əksini tapmış hissəsini izlədikcə, insan dəhşətə gəlir. Əlbəttə, ermənilərin bu əməlli törətmələri sənədlərin sübutu ilə məlum olur ki, bütün Avropa, Rusiya və ABŞ hərbi qoşunları və əsgərlərinin havadarlığı ilə yerinə ye-tirilmişdir.

Bu proses indi də davam edir. Türkiyənin Avropa Birliyinə üzv seçilməməsi, Azərbayca-nın torpaq bütövlüyünün əngəllənməsi də bu siyasetin davamıdır.

Obyektiv bir tarix tədqiqatçısı, əgər həqiqətləri axtarırsa, mütləq tarixi rəsmi sənədləri in-cələyəcək və həqiqətləri sənədlər əsasında dünya ictimaiyyətinə çatdıracaqdır.

"Ermənilər və həqiqətlər (rəsmi sənədlərlə)" kitabı "erməni məsəlesi"nə dair çox dəyərli bir mənbədir. Güman edirik ki, tarixi rəsmi sənədlər əsasında ərsəyə getirilən bu kitab "erməni məsəlesi"nin üzərindəki dumani qaldırmağa yardımcı olacaqdır.

**Teymur ƏHMƏDOV,
professor.**

ve HəqiqəTLƏR'

eyni olub, qədim türk torpaqlarıdır. Ermənilərin zəbt etdikləri İrəvan şəhərini və İrəvan qalasını əslən qarabağlı olan Qacar türk tayfasının nümayəndəsi İrəvanqulu Xan inşa etdirmişdir.

1813-cü il Rusiya-İran müharibəsindən sonra İrəvan xanlığı İranın, 1828-ci ildən sonra isə rusların işğali altına düşür. Ruslar burada İrəvan quberniyası yaradırlar. XIX əsrin sonlarında və XX əsrin əvvəllerində ermənilər 9.000. kvadratkilometrik erməni daşnak dövləti, 1920-ci ildə isə rus bolşeviklərin zor işlətmələri sayəsində "Ermənistən SSR" yaratdır.

Suriyadan, Rusiyadan, İrandan, Türkiyədən, Avropadan, ABŞ-dan gətirilən ermənilər İrəvan şəhəri və onun ətrafında yerləşdirildilər də, onlar buradakı əhalinin 42 faizini təşkil edirdilər. Qeyri-qanuni yaradılan bu cırt-dən dövlət 1936-ci ilə kimi ZSFSSR-nin tərkibində, bu dövrdən sonra isə SSRİ daxilində müttəfiq respublika, hazırda "Ermənistən Respublikası" adlanır.

Göründüyü kimi, istər Azərbaycana, Qafqaza və istərsə də hazırkı Türkiyə Cumhuriyyəti-nə ermənilər gəlmədir, aborigen deyillər.

Ermənilər Türkiyəyə və Qafqaza gəlmə olsalar da, bu torpaqlarda özlərinə yaxşı yaşayış şəraiti tapdıqlarından, türk xalqlarının qon-aqpərvərliyindən bəhrelənərək daimi məskunlaş-mağşa qərar vermişlər. Lakin müyyən müddət keçdikdən sonra öz qaraçı xisletlərindən əl çə-kə bilməmişlər və digər güclü dövlətlərin siyasi oyunlarının qurbanına çevrilərək dünən qa-pılarında nökerçilik etdikləri ağalarına düşmən kəsilmişlər.

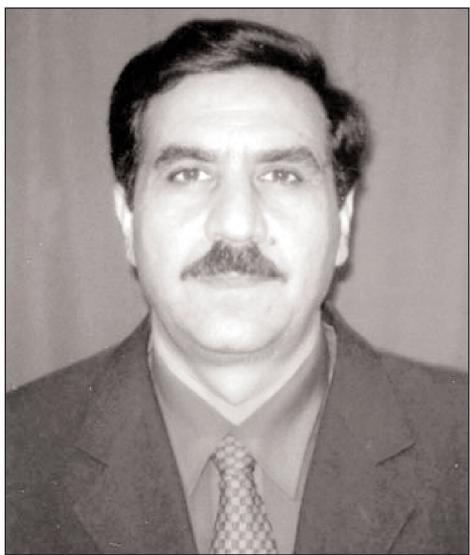
Prof. Fazıl Qaraoğlunun tarixi sənədlərə istinasi nəticəsində ortaya qoyulan arxiv yazıları göstərir ki, ermənilərin Türkiyənin bütün vilayətlərində, İranın Azərbaycan türkləri yaşıyan şəhər və kəndlərində, Naxçıvanda, Qərbi Azərbaycanda, Zəngəzurda, Şamaxıda, Bakıda, Axıskada, Borçalıda və s. türk torpaqlarında türk xalqlarının başına gətirdikləri dəhşətli qətlamların yerinə yetirilməsi eyni üsullarla, eyni eybəcərliklərə və 100-150 il bundan əvvəl bəbalarının törətdikləri qeyri-insani üsulların təkrarıdır.

maqla, körpələri parçalayıb anasının üstünə atmaqla və s. "üsullarla" məhv etmişlər. İndi, dünyada belə bir milət tapın ki, ermənilər kimi uzun illər eyni dəst-xətələ vəhşilik etmiş olsun. Tarixi araşdırmaçalar göstərir ki, erməni vəhşiliklərinin səviyyə və miqdarını heç bir xalq töretnəmişdir, baxmayaraq ki, dünyada dəhşətli müharibə və qırğınların miqdarı yetərincədir.

Ermənilər türklərə qarşı törətdikləri qırğınları adətən əvvəlcədən planlaşdırır və türkərin ayağına yazar, bütün dünyaya yalandan car çekir, özlərinin isə yaziq, məzlam, köməksiz, im-kansız, vətənsiz, torpaqsız olduqlarını çox həyəzliqlə, utanmadan, çəkinmədən bəyan edir-lər. Ermənilər hamılıqla donan-dona girməyi bacarır, istənilən cilde girə bilirlər, yalanı doğru kimi təqdim etməyi bacarırlar və uzun illərdir ki, onların girdiyi "cildi yırtmaq," həqiqəti ortaya qoymaq istəyən yoxdur. Türk həqiqətlərini yazanları və deyənləri isə eşimkə istəyən xristian dövləti yoxdur. Hami erməni xisletindən öz arzusuna uyğun istifadə etmeye çalışır. Hər hansı ağılı başında olan erməni tapırlarsa və qardaşlarına həqiqəti deyərsə, yaxud onla- rın – xüsusən də kilsənin planını qəbul etməzsə, həmin erməni mütləq məhv edildi. Mə-lumdur ki, ermənilərin insanlığa qarşı törətdikləri faciələrin təşkilatçısı və təbliğatçısı erməni Qırqyan kilsələridir. Xristian ölkələri bunu da bilməmiş deyillər. Amma heç

dair Fransa parlamentinin nümayəndəsi George Buissonun 1895-ci il may ayının 8-də verdiyi konfransın materialları, Türkiyə – Fransa, Türkiyə – İngiltərə yazışmaları, Fransanın Həlebdəki konsulu Barthelemyin 1896-1899-cu illərdə etdiyi uyğunsuz hərəkət-ləri, Diyarbekirdən Fransa konsulunun Fransaya erməni təhribi ilə verdiyi uydurma məlu-matlar, Ərzincanda müsəlmanların Şuhə monastırına hücum etmələrinə dair ingilis və fran-sız konsullarının yanlış xəbər vermələri, Türkiyənin Van, Bitlis, Mamuretüləziz, Sivas, Ər-zurum və Diyarbekir erməni yepiskoplarının rus, ingilis, fransız konsullarına yalançı müra-ciətləri, fransız və ingilis herbi hissələrində olan ermənilərin türk kəndlərində törətdikləri ci-nayətlər, fransız erməni əsgərlərinin Adanada, xüsusən də Qarakəsə və Üzərli kəndlərində bilərəkdən törətdikləri vəhşiliklər, fransızların Maraş və Antepi işğalı zamanı fransız-erməni qoşunlarının müdhiş hərəkətləri, Andranikin Amerikadan 30 min əsgərlə Türkiyəyə hərəkəti, fransız əsgərlərinin gedisiindən sonra rahatlandıqlarını bildirən erməni katolik Avadisin Ma-raşdan bildirdiyi telegram ingilislərin fransızlar qarşı ittihamı, Adanada fransızların ermə-niləri silahlandırmaları, Adana və Lazkiyedəki rum, erməni katoliklərin ingilisləri Türkiyəyə sövqü, İngilterənin Kozan, Zeytun, Dersin və Van vilayətlərini birləşdirib erməni dövləti ya-ratma fikirləri, erməni Akopyanın İngiltərədə dəstəklənməsi, ermənilərin XIX əsrin sonu XX əsrin əvvellərində Avropanı Türkiyənin əksinə yalançı yazılarla qəzetləri ələ almaları, ermə-nilərin təkidi ilə ingilis deputatlarının Türkiyənin əleyhinə çıxışları, rusların, fransızların, ingi-lislərin Qafqaz və Türkiye ermənilərini silahlandırmaları, ermənilərin ingilislərə, ruslara və fransızlara agentlik etmələri, Avropa erməni komitələrinin Fransa və İngiltərə tərəfindən maliyyələşdirilməsi, İngiltərə hökuməti tərəfindən məşhur "Mavi kitab"ın hazırlanması və sair və ilaxır faciəli hadisələr haqqında sənədlərin dili ilə söhbət açılır. Hər bir məlumat arxiv sə-nədlərində olduğu kimi ayı, ili, günü, adı və soyadı ilə verilir.

Kitabın yazılmışında istifadə olunan

Rauf İLYASOĞLU,
“Respublika” qəzetiñin əməkdaşı,
şair-publisist, Dünya
Azərbaycanlıları Yazarlar
Birliyinin üzvü.

Fikir vermisinizmi, ümumittifaq oxucuna dolayı yolla belə bir fikir təlqin edilir – guya Dağılıq Qarabağ Ermənistanda ərazisində yerləşir (Moskvada dərc olunan elə qəzet və ya jurnal yoxdur ki, orada bir və ya bir neçə erməni işləməsin R.İ.)

Böyük Britaniyada nəşr olunan Britanik ensiklopediyası Dağılıq Qarabağı Ermənistandan ərazisi, dahi Azərbaycan bəstekarı olan Qara Qarayevi isə bu ölkənin bəstekarı kimi təqdim edir.

Üzeyir Hacıbəyovun qardaşı Ceyhun Hacıbəyovun oğlu Timurçın Hacıbəyov 1988-ci ildə Parisdə «Müsəlman aləmi» jurnalında (48-49-cu nömrələr) çap etdirdiyi «Dağılıq Qarabağ məsələsinə dair» adlı yazısı çox qiymətli bir mənbədir. Dünya miqyasında şöhrətli bir nəslin nümayəndəsi olan müəllif heç bir emosiyaya uymadan çox səmimi bir dillə və qərəzsiz tarixi mənbələrə istinad etməklə Azərbaycan torpaqlarının ermənilər tərəfindən necə işgal olunduğunu yığcam şəkildə təsvir etmişdir.

Mənə elə gəlir ki, bu yazı sadə oxucunun erməni işgal modelinin mənzərəsini aydın dərk etmək baxımından başqa mənbələrdən daha tez köməyinə çata bilər. Ona görə ki, müəllifin fikirləri olduqca sadə, səmimi və qərəzsizdir.

Məqaləni fransız dilində Novruz Məmmədov tərcümə etmiş, lakin onu Əbdürrehaman Vəzirovun dövründə çap etdirmək mümkün olmamışdır. Mərhum akademik Ziya Bünyadov ne qədər təkid etse də, məqale «Kommunist» qəzetiñin 5 oktyabr 1989-cu il tarixli nömrəsində çapa getmemişdən əvvəl çıxarılmışdır. Həmin məqalə bir də 9 il sonra bütöv şəkildə «Xalq qəzeti»nın 27 fevral 5 mart 1998-ci il əlavəsində dəc edilmişdir. Həmin məqaləni ixtisarla, Azərbaycan erməni münasibətlərinin tarixi köklərini və işgalçının erməni metodunun dinamikasını açan bəzi məqamları oxuculara təqdim edirəm:

Daniel Dzuni yazar: « Şərq və erməni operettaları «Məşədi ibad və Arşın mal alan» bütün dünyaya yayılıb ». Dəqiqləşdirmek istəyirəm ki, adları çekişən musiqili komedyalar Üzeyir Hacıbəyov tərəfindən 1918-ci ildə Bakıda yazılıb. Hetta 1925-ci ildə Parisdə Femina teatrında oynanılıb. («Frans İslam», №29, aprel 1925, səh. 729)

Təhriflərə gəldikdə isə ermənilər haqqında akademik Piotrofskinin Ermənistana SSR Elmlər Akademiyasına yazdığı məktublarda, xüsusi tədqiqatçı S. Ayvazyanın ləkeli vicdanı haqqında çox gözəl deyilir. (Tarixi-filoloji jurnal, Ermənistana SSR Elmlər Akademiyası, 1971, № 3-54, səh. 302. Yerevan).

Qarabağın Azərbaycanın tərkibində qalması məsəlesi əslində Rusiya K(b)PMK-nin Qafqaz bürosunun plenurunda 1921-ci ilin 5 iyulunda həll olundu.

Bu vaxt isə Stalin hələ MK-nin Baş katibi deyildi. Azərbaycan K(b) PMK-nin rəyasət heyəti isə Dağılıq Qarabağla məşğul olmaq üçün mərkəzi komissiya təşkil etdi ki, bu komissiyanın tərkibinə Kirov, Mirzəbekyan və Armenak Karkazov (fikir verin bir azərbaycanlı da yoxdur) daxil oldu. Həmin komissiya vilayətin statusu prinsiplərini hazırladı və nəhayət, 1923-cü il iyulun 7-de Dağılıq Qarabağ Muxtar Vilayəti (DQMV) yaradıldı.

Sual olunur: nə üçün Dağılıq Qarabağda yaşayan ermənilərə muxtarlıyyət verildi, lakin Ermənistanda yaşayan 580.000, Gürcüstanda yaşayan 300.000 azərbaycanlıya yox?

Nə üçün 1920-ci illərdə əhalisinin 90 faizi azərbaycanlılardan ibarət olan Dərbənd Dağıstana verildi?

Nə üçün 1948-49-cu illərdə 100.000-dən artıq azərbaycanlı Ermənistandan Azərbaycana köçürüldü?

Stalin tərəfindən töredilmiş bu hadisə-

dövlətlər görse də, ya qəstdən dərk etmir, ya da erməni uydurmalarının təsirində ayılmırlar. Barack Obama milçək tutmağında olsun, biz gücümüzü sərhəd bölgələrinin gücləndirilməsinə sərf etməliyik. Əsgər üçün hər cür şərait yaradılmalıdır. Yeməyi də, təlimi də yüksək səviyyədə olmalıdır. Əsgəri məzuniyyətə buraxıb ondan pul tələb edən komandirlər torpaqlarımızı azad edə bilmərik.

Işər herbidə, istərsə də vəzifədə çalışan, mühüm yerlərə yiyələnənlərin qanı yoxlanılmalıdır. Damarında təmiz türk qanı olanları vəzifəyə keçirmek lazımdır.

Necə olur ki, Ermənistanda savadlı, elmlı alimlərə məsul vəzifələr tapşırıldığı halda, Azərbaycanda institut qurtaranların əksəriyyəti iş tapa bilmir. Alim tanıyıram ki, 2-3 yerdə işləyir. Aldığı məvaciblə bir təhər dolanır.

İndiki dövrə jurnalistlər ən aşağı səviyyədə dolanan ziyalılardır. Bəzi zirəng, diribaş, kələkbaz, işbaz jurnalistləri

Şəmşirin nəvəsi vətənpərvər ziyalımız olan Cavid Qurbanova öz minnədarlığı bildirirəm.

Məhəmməd Nərimanoğlunun çox şaxəli yaradıcılığının, tədqiqatçı əsərlərinin, Kəlbəcərin folklor nümunələrinin toplanmasında, çapında ona kömək edən Cavid müəlliime bir dəhərən deyirəm ki, bu cür dəyərli kitabların, faktlara söyklənən əsərlərin çapında erməni işğalçılarının iç üzünün açılmasında hər cür köməyi, məsləhətini eşirgəmər.

Hər bir rayondan Milli Məclisə seçilən deputat C. Qurbanov qədər təessübkeş olsa, doğurdan da dağı dağ üstə qoymaq olar.

Millətin vətənpərvər ziyalıları heç nədən korluq çəkməlidirlər. Adı dərman almağa pulu olmayan qələm sahiblərinə kömək duran insanlara öz təşəkkürüm bildirirəm.

Heç görmüsünüm erməni dilənə? Erməninin bir misali var: «Müsəlmanın

Bir ömrün

Telli Həsən: “Məni dəlidəğə bastırın”

lər qərəzli xəyanət deyilmi?

1945-ci ildə Ermənistana KPMK-nin sabiq birinci katibi Artunyan Moskvaya müraciət edərək Dağılıq Qarabağın Ermənistana birləşdirilməsini təklif etdi. Cavabında Azərbaycan K(b)PMK-nin sabiq birinci katibi M. Bağırovun fikrini bilmək istəyəndə Bağırov razı olduğunu bildirmişdi, amma şərt qoymuşdu. Şuşa istisna edilsin, bir də ki, Ermənistanın azərbaycanlılar yaşayan üç sərhəd rayonu Azərbaycana birləşdirilsin.

Moskva bir daha bu məsələyə qayıtmamışdır. (Andımız: işgal olunmuş topaqlarımızı yağılardan azad etməyinə udduğumuz hava, içdiyimiz su, yediyimiz çörək haramımız olsun!!!) bu məqalədən göründüyü kimi Hidayət müəllim Azərbaycanın əsl qeyrətli, vətənpərvər kişilərindən idi. Bu məqaləni əcnəbi dillərə təcümə etdirib erməni xisletini, məkrini, iç üzünü açmalyıq.

Axi ermənilər qanqla kimi dünyanın fövqəl dövlətlərinin vəzifəli adamlarına afta tutmağa adət etdiklərindən daxili xisletlərini gizlədərək, ilan dillərini işe salır, həmin dövlətlərde vəzifə sahibi olurlar, terror təşkilatlarına dəstək verir, fitnəka siyaset yeridir, --- bədən satmayı adı hal kimi qiymətləndirir.

Sonadan isə onların satqınlığı, əclaflığı, xəyanəti üzə çıxanda həmin ölkələrdən it kimi qovularaq dünya qapıllarında hürürlər.

Amerika, Fransa, Rusiya kimi iri dövlətlərdə ermənilər kifayət qədər yüksək ---təmsil olunur və həmin dövlətin siyasetinə müəyyən qədər təsir göstərə bilirlər.

Özbəkistanda mexseti türkləri ilə özbəklərin müsəlman xalqın bir-birini qırmasını erməni təşkil etməmişdim?

Türkdilli xalqların birliyini onların daha əzəmətli və güclü olmasına səbəb olabilir. Yaddan çıxarmayaq ki, həmişə gücsüzlər güclülər tərəfindən əzilib, qırılıb, kicililərlər. Dünya xalqları erməni uydurmalırlar, yalan və böhtanlarına inanmamalırlar. Dırnaqarası «erməni---- -- yalan cizmaqaralarına yox!

Xocalı soyqırımı ermənilərin Azərbaycan xalqına qarşı törediyi ən böyük cinayətlərdəndir. Bu soyqırımı nədənsə ABŞ, Fransa, Rusiya və digər iri

demirəm. Əslində jurnalist, şair, yazıçı, bir sözlə her bir qələm sahibi yazdığı məqalələrin, əsərin, şeirin qəzetlərdə, kitablarda çap olunanların qonarlarını almalıdır ki, daha da ruhlansın. Türkiyədən gəlmüş bir professor deyir ki, Rauf müəllim! Yaziların əger Türkiyədə nəşr olunsayıdı, sən heç nədən korluq çəkməzdin.

Ancaq bizdə qəzət və ya jurnal çap etdirən, otağın kire pulunu, yazısının kompyuterdə (özü də yazmağı bacaran savadsızlara) yazılımasının xərcinin, qəzətin çap pulunu öz cibindən ödəyir. Sonra da düşür qapı-qapı qəzəti paylatdırır. Yarısının pulunu yığır, yarısı isə necə deyerler «mirtə» gedir. Müstəqil aylıq çap olunan qəzətlərin əksəriyyəti bu cür işləyir. Bir neçə qəzət tanıyıram ki, qəzəti çap etdirir, pulsuz xalqa xidmət edir. «Həkəri» qəzəti (təsisçi və baş redaktor Hacı Əli Xankişiyevdir) bu deyilənlərin nümunəsidir. Öz təqaüdü hesabına çap etdirdiyi qəzəti pulsuz elinə, obasına, xalqına çatdırır.

Eləcə də «Yenilik press» qəzetiñin yaradıcı kollektivini. (Baş redaktor Məhəmməd Nərimanoğludur)

«Məni dəlidəğə bastırın» adlı yazdırmış məqaləni bir neçə qəzət redaktoruna müraciət etdim ki, çap olunsun. Baxmayaraq ki, mətni «Ədalət və həqiqət» qəzetiñin kompyuteri qızlarına ucuz qiymətə yazdırılmışdım. Adlarını çəkmədiyim bir neçə qəzət redaktoru – Rauf müəllim bir şey-mir şey olacaqmı? Və ya məqalənin yiyəsi nə qədər pul verəcək deməsi məni daha da əsəbləşdirdi.

Öz özümə fikrili, hazır yazılımı çap etdirmək üçün kiminse minnətini götürmək istəmirdim. Bu fikirlə 7-ci mərtəbədə gəzisərdim ki, Məhəmməd Nərimanoğlu ilə rastlaşdım.

Telli Həsənin adını çəkən kimi tez diləndi. Rauf müəllim məqaləni getir mən qəzətdə çap etdirəcəyəm. Axi «Vətən səsi» qəzetiñde çalışsam da «Yenilik press» qəzetiñin baş redaktoruyam. Sağ olsun Dədə Şəmşir yurdunun davamçıları, Dədə Şəmşir nəslinin davamçıları bu qəzeti çıxmığında, eləcə də kitablarımın çap olunmasında mənə yardımçıdır.

Doğurdan da çox sevindim şəxsən bu məqaləmdə hörmətli millət vəkili Dədə

sonraki ağılı məndə olaydı».

Bu qədər bic, atası bilinməyən qonşularımızla ehtiyatlı dolanmalıdır. Gürcüstanda kəndlərin birində bir gürcü qızını öldürüb və gətirib azərbaycanlı kəndinə ataraq qaçan ermənilər Gürcü-Azərbaycan dostluğuna xələl getirmək, aranı vurmaq istəsələr də, gürcüler bu fitnəkar hərəkətin bəisi olan ermənilərin bu məkrinə inanmadılar.

Görün qonşularımız nə xislətli – insan deməye dilim gəlmir – məxluqdurlar. ona görə də ehtiyatlı olmalıdır.

Məmurlarımız savadlı, tariximizi bilən ziyalılar olmalıdır. Əbdürrehaman Vəzirov kimi robotla idarə olunan bir rəhbərən ne gözləmək olardı ki?

Qarabağ məsələsini dünya səviyyəsi-ne çıxarıblar, çıraqımızı çıxara bilmirik. Kim deyir hücum etsək rus bizi qıracaq. Rusu necə ələ alaç. Axi 70 ildir ki, Azərbaycanın iliyini də sümürüb yeyən Rusiya yenə də erməninin tərəfində dayanır. Mən bunu xəçpərestlərin yürüyü adlandırmışım istəməzdim. Çünkü xəçpərest də, müsəlman da tek olan Allah'a inanır. Müqəddəs Qurani-Kərimimiz də bütün peyğəmbərlər hörmətlə yanaşır. Qurani-Kərimdə 26 peyğəmbərin adı hörmətlə çəkilir. Musa peyğəmbərin, İsa peyğəmbərin möcüzələri haqda dəha geniş məlumat var. Hər bir müsəlmanın qəlbində Musa peyğəmbərə, İsa peyğəmbərə bir sözə 124 min peyğəmbərə, 12 imamlarımıza böyük hörmət və məhəbbət var. Belə olduğu halda din pərdəsi altında xəçpərest müsəlman qırğınları günah sayılır mı?

Axi 4 səmavi kitab olan – Zəbur, Törat, İncil və Quranın sahibi yegane olan yeri, göyü, dünyani yaradan Allah tərəfindən göndərilən bu kitablara hörmətlə yanaşmaliyiq!

Bəlkə ermənilər özlərini en ali irq mənsub edirlər. Axi onların son dövrələrə qədər çarx geyərək xurcunla azərbaycanlı kəndlərinin qapılarda nökərliklə etmələri, torpaqlarımızı şumlaya-şumlaya sahibinin yeməyinə zəhər qataraq o torpaqlara sahib olsalar da, Allah onların bu günahlarını heç qiyamət gündən də bağışlamayacaqdır.

Heydər Əliyev Fondunun rəhbəliyi

terefindən çap olunan kitabların xarici dil-lərdə geniş oxucu kütłesinə çatdırılmasını ancaq alqlşlamaq lazımdır.

Professor Fazıl Qara oğlunun, tarixçi alimimiz Lətifə xanım Məmmədovanın məsləhəti ilə çap olunmuş «Ermənilər və Həqiqətlər» kitabını bütün dünyaya çatdırmalıyiq. Axı 800-e yaxın tarixi mənbələrdən istifadə etməklə yazılmış bu kitabda əsl həqiqətlər təhrif olunmadan, qərəzsiz şəkildə çap olunmaqla erməni alqalarnın türk xalqlarının başına açdığı müsibətlər eks olunmuşdur.

1992-1993-cü illərdə yaşadığımız Ağdam şəhərində qrat mermilerinin yağışından yeganə xilas etdiyim atam İlyas Qəmginin saralmış, kif basmış əlyazmalarını çətinliklə olsa çıxartsam da, o əlyazmalardan bir qismını Teymur Əhmədovun və Atatürk mərkəzinin rəhbəri, millət vəkili, professor Nizami Cəfərovun məsləhəti və ön sözü ilə çap etdirməklə «Qara göl» romanının tərtibçisi

İ.Şopen yazdı ki, «Əxlaq baxımından ermənilər heç də xoşagələn imic sahibi olmamışdır».

İlyas Qəmginin (Allahverdiyev) Qara göl romanının 142-ci səhifəsində (tərtibatçı-redaktor bu sətirlərin müəllifidir) göstərilən bu fikrə də diqqət yetirək:

Başqa bir müəllif, R.A. Açıyan isə qeyd edirdi ki, ermənilər sonralar 200-dən çox suriya sözünü əzx etmişdir. Erməni müəllifi R.A. Açıyanın hesablamalarına görə, erməni dilində 4,200-e yaxın türk sözü vardır.

Sözü gedən kitabın 143-cü səhifəsində oxuyuruq:

«Rusiya və Ermənistən türklərə qarşı etnik təmizləmədə məqsədi həm geniş, həm də tarixidir:

1. Türk xalqlarının geopolitik birliyini parçalamaq.
2. Türk xalqlarının vahid tarixi yaddaşını sindirməq.
3. Türk xalqlarının gələcəkdə ola bilə-

Sponsor kimi mənim şəkilimdə kitabda ver, kitabına kömək edim deyən insanlara söz tapmırıam.

Yazdıqları isə xalqımızdan əsirgəməməkələ nə vaxtsa çap etdirəcəyəm. İstekli oxucuları yormaq istəmirəmbu mövzunu daha da artırı bilərəm. Məni bu məqaləni yazmağa məcbur edən Tellî Həsənin ağır faciəsi, Hidayət müəllimin ata nisgili və yazdığı qiymətli əlyazmaların təsiri oldu.

Hər bir valideyn övladını vətənpərvər böyütməlidir. El bir olsa basılmaz vətən deyiblər. İnanıram ki, və ümidi yaşayıram ki, Doğma Qarabağımıza, Kəlbəcerimizə, Laçınımıza, Şuşamıza, Cəbrayılimiza, Zəngilanımıza, Ağdamımıza yenidən sahib olacaq. 20 ildən artıq yaylaq yerlərimiz olan kəlbəcerin füsnəkar gözəlliyyində alaçiq quraraq istirahət etdiyimiz, təmiz havasını ududuğumuz, gözyaşı kimi dupduru bulaqlarından içdiyimiz, Gəlin qayasından üzü aşağı qaçışaraq göbələk yiğib elə oradaca, min bir ətirli göy otluqda kabab etdiyimiz, Tatallar çayında qızıl balıq tutduğumuz, qoyun quzuların çəmənlilikdə, dağ dərədə mələşməsini və çobanın tütek səsindən qoyun quzuların da sakit dayanaraq bu ecazkar səsə qulaq asmalarını seyr etməsini, iri qayalıqlar üzərindəki təbii xinaları çəçələ dırnağımıza sürtməyimizi, al yanaqlı Kəlbəcer gözəllərini görərkən dırnaqlarımızı utanaraq gizlətməyimizi, göy otluqda oynayarken parpar parıldayan qaloşlarımızın nəmini ətəklərimizə silmək-lə dizədöymə, qayışvurdur oynamağımız yenidən göz önemə gəlir.

Uşaqlıq xatirəm yenidən təzələnir. İnşallah, öz dədə-baba qayıtməq ümidi, vətən həsrətilə çırpına-çırpına istekli oxucularıma səbr, dözüm arzulayıram. Bu məqaləmi yazdığını bir şeirlə tamamlayıram:

BAYRAĞIMIZ DƏLİDAĞDA UCALA

Laylay dünyam, Ağdam sənə qovuşa,
Dərdli qəlbim intizardan sovuşa,
Arzuların çiçək aça, yovuşa
Elim, obam, Xocalıya yol sala,
Bayrağımız Kirs dağında ucala.

İlham aldım qəlb ovudan sözündən,
Nəğmə qoşsam güc alaram özündən,
Şəfəq yağır baxışından, üzündən,
Elim, obam, Kəlbəcərə yol sala,
Bayrağımız Dəlidağda ucala.

Qədir bilən dost yolunda yanaram,
Mərd oğlu hər an qəlbədə anaram,
Vətənimi darda arxa sanaram,
Elim, obam, Ağdamıma yol sala,
Bayrağımız Kirs dağında ucala.

Qeyrət çəkən vətən oğlu çox olsa,
Hünəriyə qansız yağı yox olsa,
Həsrətimiz sal qayaya çaxılsa,
Elim, obam, Zəngilana yol sala,
Bayrağımız Kirs dağında ucala.

Ömür örür, saç ağarır, gün keçir,
Xoş arzular qəlbimizi yurd seçir,
El həsrəti üreyimiz qəm içir,
Elim, obam, Qubadlıya yol sala,
Bayrağımız Kirs dağında ucala.

Füzulimiz dərd əlindən alına,
Cəbrayılda nur ocağı qalana,
Qarabağda bir vağzalı çalına,
Elim, obam, Laçınima yol sala,
Bayrağımız Kirs dağında ucala.

Xankəndim də, keçdi yağı əline,
Göz yaşları döndü bir qan selinə,
Dağ basıldılar baldan şirin dilinə,
Elim, obam, Zəngəzura yol sala,
Bayrağımız Kirs dağında ucala.

Vətən qəmin car edəndə cahana,
Xain düşmən kaş alışa, kaş yana,
Rauf, döñə fərəh yaşın ümmana,
Elim, obam, Şuşamıza yol sala,
Bayrağımız Kirs dağında ucala.

DÖZMƏK OLMAZ

Yağı oda qalanmasa,
Can sarayı talanmasa
Torpağımız alınmasa,
Alnı aqıq gəzmək olmaz,
Yurd dərdinə dözmək olmaz.

Qılıncların sıyırıdlar,
Elimizdən ayırdılar,
Oldu bize gen dünya dar
Alnı aqıq gəzmək olmaz,
Yurd dərdinə dözmək olmaz.

QOVUŞARAM TORPAĞINA

Atam İlyas Qəmginə həsr etdiyim bu şeiri
bütün ataların xatirəsinə ünvanlayıram.

Yazdıqları bir yadigar,
Sinəsinə yağır hey qar,
Buz bağlayıb soyuq məzar,
Gelərem cənnət bağına,
Qovuşaram torpağına.

Məlahətli gülüşüyle,
Asta, toxraq yerişiyə,
Sevinərdim gəlişiyə,
Qalxıb o hicran dağına,
Qovuşaram torpağına.

Əzablı təmiz keçmiş,
Səbirə görürdü işi,
Dünyanın acı gərdişi,
Çekdi İlyasi bağına,
Qovuşaram torpağına.

İnşallah torpaq alınar,
Qələbə marşı çalınar,
Xoş gün səninlə anınar,
Çat Həkeri yatağına,
Qovuşaram torpağına.

Sən heç kimə baş əymədin,
Özgə qapılar döymədin,
Özünü heç vaxt öymədin,
Körpü tikən o çağına,
Qovuşaram torpağına.

Dərdə dözmədin, ay ana,
Dərd əlindən doydun cana,
Rauf qalib yana-yana,
Yetərsənmi imdadına,
Qovuşaram torpağına.

ANA DİLİM ŞİRİNDE

Atamın ayrılığına heç altı ayda dözməyən
anam Sərəncamin xatirəsinə həsr etdiyim
təcnislə qəlbimi soyutmaq istədim.

Qərib oldum öz elimdə anasız,
Bu həyatın nə dəyəri anasız,
İstəmərəm olsun kimsə anaız,
Anaları sağlığında anasız.

Dədlərimə gecə gündüz oyanan,
Fikrimdən alışib köztək o yanan,
Niye məni qoyub getin, oyan, a...
Səndən ayrı dözə bilməm, oy! Ana!

Laylay deyən ana dilim şirində,
Fərhad deyil, dağı çapan Şirində,
Anam süzən çayım mənə şirində,
Ana görse, muma dönər şir, indi.

Oynamə gel o dəhşətli od ilə,
Bal-şəkər qat məlahətli o dile,
Qurban olum lay-lay deyən o dilə,
Allahımdan səbr, xoşgünər dilə.

Rauf, bilki, ömrü keçdi yaridan,
Səhvin duyan geri döñər yaridan,
Fərsiz oğul olmur heç də yaridan,
Ayılaydım bu yuxudan yarı dan.

faciasi

və redaktoru kimi ürəyimə yüklenmiş ağır yükün az bir hissəsindən azad olmaqla feləyin acıqına əlyazmaları çap etdirmək ümidi, yaşamaq məcburiyətində qalmışam.

«Qara göl» romanında oxuyuruq:

Erməni akademiki Y. Manandyan qeyd edirdi ki, erməni və --- dinc birgə yaşayışının nəticəsi o oldu ki, --- digər yerli xalqlar gəlmə ermənilər tərefindən tədricən assimiliyasiya edilmiş və sonrakı əsrlər gedisində müasir erməni xalqı yaranmışdı.

Erməni alimi Karançyan qədim zamanlarda erməni çarlarının fahisəliyə bərabər başqa bir xüsusiyyətini də qeyd edərək yazdı ki, «Hayasa çarı öz doğma bacısı ilə evlənməşdi»

«Qara göl» romanı səh. 141

Yenə həmin səhifədə qeyd olunur.

Dünya şöhrətli alman alimi Fredrix Engels yazdı ki, Ermənistanda «Anahid hierodulları ilk fahisələr idilər». Belə ki, erməni kilsələrində işləyən qadınlar, rahibələr müntəzəm olaraq öz bədənlərinə yol keçən insanlara, səyyahlara, tacirlərə sataraq qazandıqları pulları y e n i erməni kilsələrinin bünovrəsinin qoyulmasına və digər ehtiyaclarına sərf edirdilər. Bu məşhuliyyətlər sonralar erməni qadınlarının məşhur və sevimli peşələrinə çevrilmişdi.

Karançyan da təsdiq edirdi ki, Anait kilsəsində həmçinin kilsə fahisələri – hie-rodullar xidmət göstərirdilər.

Öz obyektivliyi ilə tanınan rus müəllifi

Azərbaycan siyasetçiləri Türkiyə seçkilərindən nə gözləyir?

Türkiye Cumhuriyyəti tarixinin 24-cü parlament seçkisinə hazırlaşır. 12 iyunda baş tutacaq bu tarixi ana artıq sayılı günlər qalıb. Bir tərəfdə iqtidara təmsil edən AKP, digər tərəfdə isə ana müxalifət partiyası CHP seçkilərdə qalib gəlmək üçün ciddi mübarizə aparır.

Bəs, azərbaycanlı siyasetçilər qonşu Türkiyədə gedən bu prosesləri izləyirlərmi? Modern.az bu və ya digər suallara cavab tapmaq üçün bir neçə aktiv siyasetçi ilə əlaqə saxlayıb.

Türkiye Cumhuriyyəti 12 iyun 2011-ci ildə tarixi bir seçimə gedəcək. Bu seçkilər Türkiye Cumhuriyyəti tarixinde 24-cü parlament seçkiləridir. Ekspertlər deyir ki, bu seçkilər Türkiye üçün olduqca böyük önəmə malikdir. Çünkü həzərda iqtidarda olan AKP bu seçkilərdə qalib olarsa, üçüncü dəfə hökuməti tək formalaşdıracaq. Ən mühümü isə budur ki, AKP bu seçkilərdən qalib çıxdığı halda, Konstitusiyada mühüm dəyişikliklərin olacağı gözlənilir. Bu baxımdan Türkiyədə keçiriləcək seçkilərin gərgin olacağı gözlənilir.

"Əslində AKP keçən dəfə də qalib gəlməyib"

Azərbaycan Demokrat Partiyasının (ADP) sədri Sərdar Cəlaloğlu Türkiyədə gələn ay keçiriləcək parlament seçkisi ilə bağlı prosesləri yaxından izlədiyini deyib. O bildirib ki, qardaş Türkiyədə şahidi olduğu reallıq sözün əsl mənasında fərəh doğurur:

"Əlbəttə, Türkiyədə keçirilən seçkiqabağı prosesləri izləyirəm. Adamda fərəh hissi doğurur ki, doğurdan da çox demokratik şəraitdə proseslər davam edir. Bütün partiyalara bərabər şərait yaradılıb. Hətta, dövlətə düşməncilik mövqeyində olan partiyaların mövqeyi, onların fikirləri də dövlət və özəl televiziyalarda işıqlandırılır. Onlar üçün bərabər şərait yaradılır. Müxalifət liderlərinə hər hansı bir məhdudiyyətlər qoyulmur. Bu onu göstərir ki, Türkiye oturuşmuş demokratik seçki sistemine malikdir"

S.Cəlaloğlu seçkiqabağı təbəqət-təşviqat kampaniyasının demokratik aparıldığını qeyd edərək bildirib ki, insanlar dövlətin taleyinə laqeyd deyillər.

"Qeyd edim ki, Türkiyədəki proseslərde vətəndaşların feallığı mənim diqqətimi celb edir. İstər müxalifətin olsun, istərsə də iqtidarin mitinqində böyük coşqu hiss olunur. İnsanlar ölkədə gedən prosesə laqeyd deyillər. Liderlərin dediyi sözü hər bir vətəndaş öz maraqları baxımından dəyərləndirir. Yəni seçki kampaniyasında interaktiv əlaqə var. Nəticəni türk xalqı özü müəyyənləşdirəcək. Çünkü Türkiye bizim qarşılaştığımız problemlərlə üz-üzə deyil. Türkiyənin özünün bir sıra spesifik problemləri var. Bizdə əsas problem Qarabağ problemi, insan hüquq və azadlıqları problemi və iqtisadiyyat problemidirsə, onlarda kurd problemi var", -deyə S.Cəlaloğlu qeyd edib.

ADP sədri iyunun 12-də keçiriləcək seçkilədə AKP-nin qalib gəlmə ehtimalını şərh edib. Bildirib ki, əslində AKP keçən dəfə də qalib gəlməyib.

"AKP ötən seçkilədə cəmi 34 faiz səs toplayıb. Ümumi götürəndə o qalib gəlməyib. Yəni 50+1 səs toplamayıb. Sadəcə olaraq Türkiyədə baraj məsəlesi var. Məsələn 9 faiz səs toplayan 4 partiyanın heç biri keçməyəndə, bu səslər ən çox səs toplayan partiyaya gedir. AKP 11 faiz səs toplayıb barajı keçdi. Yerdə qalan 5 partiya barajı keçmədi. Onda həmin 40 faz səs AKP-nin səsinin üstünə gəldi. Yəni AKP keçən dəfə belə qalib gəldi".

"AKP-nin qalib gəlməsi real görünür"

Ümid Partiyasının sədri, millət vəkili İqbal Ağazadə də Türkiyədə gedən seçkiqabağı prosesləri mütəmadi izlədiyini bildirib. Onun sözlərinə görə, Türkiyədə keçiriləcək parlament seçkilərində AKP-nin qalib gəlmə ehtimalı daha çoxdur:

"Türkiyə demokratik ölkədir. Seçkiqabağı proseslərdə siyasi partiyaların həm maliyyə bazası, həm də sərbəst toplaşmaq haqqında qanunvericilik imkanları dövlət tərəfindən xüsusi təmin olunur. Hansı partiyanın daha geniş imkanlara malik olmasına gəllinci isə hesab edirəm ki, AKP bu məsələdə rəqiblərini bir qədər üstələyir. AKP sistemi dini təbliğat üzərində açıq şəkildə qurulmasa da, bundan ciddi istifadə edir. Güman edirəm ki, AKP 33-34 faiz, CHP 20-22 faiz, MHP isə 15-17 faiz cıvarında səs toplayacaq. Digər partiyalar bunlarla ayaqlaşa biləmeyecekler".

Millət vəkili hesab edir ki, AKP qalib gəlməklə təkbaşına Türkiyədə koalisiyasız hakimiyyət quracaq və bu işdə onun Orta Şərqdə apardığı siyaset bütövlükdə Qərbi qane edir.

"MHP və CHP ile müqayisədə AKP-nin Qərbədən geniş dəstəyi var. Qeyd edim ki, CHP lideri Kamal Kılıçdaroğlu nə qədər liberal düşüncəli şəxsiyyət olsa da, o, unudur ki, Türkiye Şərq ölkəsidir. Orada həm də ciddi liberallıqdan daha çox avtoritarizmə meylli liderin olması əsas şərtlərdən biridir. AKP-nin qalib gəlməsi bu gün real və açıq şəkildə görünür. Bir sıra şərtlər var ki, məsələn CHP və MHP-dən fərqli olaraq AKP-nin kurd kəsiminin səsini alması az da olsa mümkün olacaq. Xüsusən mərkəzi şəhərlərdə AKP-nin imkanları daha genişdir"-deyə İ.Ağazadə əlavə edib.

Türkiyə Büyük Millət Məclisinə iyunda keçiriləcək seçkilərdə qalib gəlmək uğrunda ciddi mübarizə gedir. Hələlik görünən odur ki, mübarizə daha çox hakim AKP ilə Milliyətçi Hərəkat Partiyası arasında daha kəskin şəkil alır. Ənənəvi təbliğati vasitələrdən istifadəyə üstünlük verdiyi açıq görünən AKP-çilər bununla istedikləri nəticəni eldə edəcəklərinə eminmiş kimi görünürənlər. Proseslərin sonunun nə ilə nəticələnəcəyini isə təxminən bir aydan sonra bilmək mümkün olacaq. Bu mənada indi daha çox maraq doğuran bir sıra suallar da beyinlərdə dolaşmaqdadır. Türkiyədə keçiriləcək seçkilərin nəticəsi necə olacaq? Milliyətçi qüvvələr hakimiyyətə gəle-

Baxçalıdır. CHP-yə gəlinə, isə onda MHP ilə müqayisədə xarizma zəif hiss olunur və yaxud da heç hiss olunmur: "CHP-yə Deniz Baykaldan sonra lider olaraq gələn Qılıncdaroğlu olduqca zəif görünür. Eyni zamanda da onun seçkiqabağı təbliğatı da çox zəif apardığı görünməkdədir. AKP-yə qarşı arqumentləri, AKP-nin ireli sürdüyü esilsiz iddiaları müəyyən mənada zərərsizləşdirmekdə MHP liderinin çıxışları və MHP-nin ortaya atıldığı siyasi şəurlar şübhəsiz böyük rol oynayır. Düşünürəm ki, MHP TBMM-də deputatlarının sayını artırıb və yəqin ki, artıracaq da. CHP-də isə deputat yerlərinin sayının artırılması çox zəif görünür. Eyni zamanda AKP-də də deputat-

Seçki mübarizəsi gərginliyi artırıb Kürdlərin fəallığı daha kəskin hal almaqdadır

biləcəklərmi? Əgər milliyətçilər seçkilərdə üstünlüyü təmin edəcəklərsə, o zaman AKP hökumətinin Konstitusiyaya nəzərdə tutduğu dəyişikliklər dayandırıla bilərmi?

Qardaş Türkiyədə seçki ərefəsi qızışmaqda olan siyasi prosesləri şərh edən siyasi ekspert Qabil Hüseyinli deyir ki, həqiqətən də bu ölkədə siyasi durum çox gərgindir. Bu gərginlik bir tərəfdən seçkiyənəsi hakim AKP kampaniyasının yaratdığı ictimai-siyasi mühitlə bağlıdır. Digər bir tərəfdən də kürdlərin seçki kampaniyasını çox böyük hay-küylə ve yeri gelənde silahlı şəntajla həyata keçirməsidir. Hətta PKK lideri Abdulla Ocalanın işə qarışaraq "seçkilərdən sonra filan-filan məsələlər olmazsa, mühəribənin baş verəcəyi" şəntajı seçki kampaniyasının aparılması gərginliyini bir qədər də artırılmış olur: "Bütün bunlar şübhəsiz, seçkiqabağı mühiti olduqca gərginləşdirən faktorlardır. Bu məsələdə iqtidarda olan AKP-nin də ciddi xətaları var. Çünkü AKP "kurd, laz, cinkene-qaraça açılım", "demokratik açılım" adı altında faktiki olaraq ölkəni çox ciddi təbəddülatlara gətirib çıxarıb. Hazırda seçkiqabağı dövrə də həmin açılım siyasetinin təfərruatları özünü açıq-aydın göstərməyə başlayır. Xüsusilə də kürdlərin davranışlarında biz bunun əyani sübutunu görürük. PKK fəallaşıb, kürdlər yerliözünüdərə-muxtariyyət hüququ tələbi ilə çıxış edirlər. Eyni zamanda da TBMM-də daha çox yerlərin verilməsini tələb edirlər. Hətta kürdlər yerli parlamentin formalasdırılmışından dəm vururlar. Bir sözə fəallaşmaqdə olan kürdlər bütün buları tezislərlə ifadə edirlər və bəyan edirlər ki, Türkiye təkəcə Ankaradan idarə oluna bilmez".

Bütün bu siyasi aktivlik fonunda ortaya qoyulan tezislərə paralel olaraq Türkiyədə son günlərdə terraktların sayının artmasına diqqət yönəldən Q.Hüseyinli qeyd edir ki, xüsusilə də öyrədilib küçələrə çıxarılan uşaqların polislərə hücumları və küçələri döyüş meydanlarına çevirmə halları narahatlıq doğuran hallardandır. Onun sözlerinə görə kürdlər açıq-aşkar TBMM-də təmsilcilərinin sayını iki dəfə artırmağı qarşılıra məqsəd qoyublar. Bu da o deməkdir ki, kürdlər "biz kurd bölgəsində yalnız kürdlərə səs verəcəyik", -şurəni gündəmə daşımaqdadırlar: "Belə bir mühitdə seçkiqabağı təbliğatın aparılması da olduqca çətin bir durum yaradır. Seçkiqabağı təbliğata gəlincə, burada iki partiya-AKP və MHP-nin daha feal mübarizə apardıqları açıq-aşkar hiss olunmaqdadır. AKP populizm və liderinin xasiyyətinə uyğun surətdə bir nəfərin qurduğu seçkiqabağı kampaniya üzərində seçki təbliğatını aparmaqdadır. Bu təbliğatda isə AKP lideri öz rəqiblərini təqib edir və yeri gələndə də təhqirlərə yol verir. Liderin ifadələrində və sözlərində həddən artıq sərbəst olduğu, özünü ölkənin ağası kimi aparması özünü göstərir ki, bu da həm opponent siyasi partiyaları əsəbileşdirir, həm də əhalinin müəyyən hissəsində hiddət və kin yaradır". Qabil Hüseyinli onu da deyir ki, AKP-yə cavab vere biləcək yeganə xarizmatik lider MHP-nin başçısı Dövlət

oların sayının artırılması məsəlesi CHP-də olduğu kimi nəticələnə bilər. Çünkü o, əvvəllər kurd bölgəsindən deputat seçdirib parlamentdə deputat yeri artırıb bilirdi, bu dəfə həmin bölgədən deputat seçdirə biləcəyi ehtimalı xeyli zəifdir".

Aparılan sosioloji sorğularda AKP-nin birinci partiya olaraq görünür ki, bu da yenidən qələbənin təmin olunacağına işarə kimi qəbul oluna bilər. Bu məqama toxunan siyasi ekspertin sözlərinə görə sosioloji sorğu olmadan da AKP-nin birinci partiya

olacağını söyləmek olar. Amma o hesab edir ki, AKP ola bilsin təkbaşına hökuməti formalasdırmaq imkanına malik olmasın: "Yəni belə bir sayda deputatın seçilməsinə nail olmaya bilər. Belə olan halda da hökmən hökuməti formalasdırmaq üçün ikinci bir partiyanın koalisija ortaqlığına cəlb olunması mümkündür. Bu da bir həqiqətdir ki, AKP-nin təkbaşına hökuməti formalasdırmaq imkanı olsa da bu ehtimal çox zəifdir. Hələ ki, Türkiyədə baş tutacaq seçkilərin vəziyyəti belə görünür. Seçkilər də o qədər böyük müddət qalmayıb. Amma sona yaxın çox şey dəyişə bilər. Xüsusilə də MHP-nin reytinginin artması ehtimalı böyükdir. Çünkü onlar tebliğatlarını daha da gücləndiriblər, xalqın içərisinə daha çox getməyə başlayıblar. Bu mənada MHP AKP-yə qarşı çox ciddi rəqabət təşkil edə bilərlər".

Maraqlıdır, əgər koalisyon hökuməti formalasdırmaq mümkün olarsa, o zaman Azərbaycandakı proseslərə təsir etmək mümkün olacaqmı? Bu suala aydınlıq getirən politoloq qeyd edir ki, MHP-dən dörd nəfər azərbaycanlı deputatlığa namizəddir. Bu faktor da məsələnin rəngini dəyişən, MHP-ni Azərbaycana daha da yaxınlaşdırın amillərdəndir. İkinci bir tərəfdən də MHP Dağılıq Qarabağ məsələsində zərər qədər de güzəştə getməyin tərəfdarı deyil. Bu nöqtəyi-nəzərdən əger koalisija ortağı olarsa Türkiyənin Qarabağ proseslərində iştirak məsəlesi daha aktiv şəkildə gündəmə gələ bilər. Dağılıq Qarabağdan kənar isə Türkiyənin Azərbaycanın daxili işlərinə qarışacağı hansısa bir məsələ yoxdur. Digər bir tərəfdən də koalisyon bir hökumət formalasacağı təqdirdə Türkiyə daxilində bəzi məsələlərdə fərqliliklər özünü göstərə bilər. Məsələn, bu zaman AKP bəzi ortaya atlığı məsələləri, elan etdiyi niyyətləri reallaşdırı-

KCK: Karayılan'dan Hopa'ya selam Amed, Garzan ve Bingöl'e çağrı

На пограничном переходе в Ханекине поднимут курдский флаг

Как сообщает агентство АК-Ньюс, на иракско-иранском пограничном переходе Мундирия наряду с иракским флагом будет поднят курдский. Это произойдет по решению муниципального совета района Ханекин. Ханекин – этнически курдский район на "спорных территориях", административно входящий в состав преимущественно арабской по населению провинции Диала.

Десятки тысяч иранских паломников-шиитов ежегодно проходят через Мундирию, чтобы посетить шиитские святыни в Кербеле и Эн-Наджафе.

ООН составило план развития Эрбила

Агентство ООН "Хабитат" (United Nations Human Settlements Programme) передала правительству Курдистана план расширения Эрбила, над которым работала на протяжении трех лет. Программа ООН по человеческим поселениям с штаб-квартирой в Найроби, Кения, имеет целью содействие социальной и экологической устойчивости городов с целью обеспечения надлежащего жилья для всех. Она является членом Группы развития Организации Объединенных Наций.

Ширнак: обвал в шахте

Как сообщает Анатолийское агентство новостей, в шахте под городом Ширнак (Турецкий Курдистан) в понедельник произошел обвал стены. Один рабочий погиб, двое ранены.

В воскресенье, в Ширнаке произошло землетрясение в 4,6-баллов; о жертвах не сообщается.

Эрбиль: силы безопасности сорвали теракт

Эрбильские силы безопасности сообщают, что они обезвредили заминированный автомобиль, который собирался въехать в город во вторник вечером.

Владелец пикапа, очевидно, не знал о бомбе, когда полицейские обнаружили ее на шоссе Киркук- Эрбиль.

По данным службы безопасности, бомба должна была проехать в центр города Эрбиль.

В Эрбиле, в отличие от остального Ирака, события, связанные с терроризмом, являются редкостью. В ноябре 2010 года, охранники на КПП к югу от Эрбilla открыли огонь по приближающемуся грузовику КIA, загруженному 40 кг пластиковой взрывчатки С4, и убили водителя.

Сорванный таким образом теракт мог бы быть самым опасным терактом в Курдистане с мая 2007 года, когда от взрыва заминированного автомобиля перед курдским МВД погибли 19 и были ранены 70 человек.

Региональное правительство Курдистана проверило факты, связанные с протестами в регионе, и составило официальный ответ на доклады Human Rights Watch и Amnesty International, обвиняющие КРГ в нарушениях прав человека в ходе этих событий. В письме на имя исполнительного директора Human Rights Watch Кеннета Рота, глава департамента иностранных дел КРГ Фахад Мустафа Бакир указывает следующее:

"Мы не будем отрицать, что некоторые люди из сил безопасности КРГ, возможно, совершили нарушения и, возможно, подвергли некоторых протестующих жестокому обращению. Мы можем заверить вас, одна-

вого протesta, и они обещали вывести своих людей на улицы, если правительство не будет распущено.

Вспышка насилия 17 февраля произошла в результате того, что группа демонстрантов покинула согласованный участок протеста и напала на офис ДПК в Сулеймании. В этом печальном инциденте произошла взаимная перестрелка. Из общего количества 64 раненых (по сведениям суплейманийкой больницы скорой помощи), 11 были работниками службы безопасности.

Некоторые из протестующих неоднократно оскорбляли их, издевались над ними, и применяли насилие в попытках спровоцировать сотрудников службы безопасности, чтобы

цы, магазины и сервисные центры понесли страшные финансовые потери, и правительство получило бесчисленные призывы к действиям, которые необходимо принять, чтобы защитить их благосостояние.

Указав, что еще до начала беспорядков КРГ принял ряд мер, свидетельствующих о его намерении проводить реформы, Ф.М.Бакир указывает, что после начала протестов парламент принял обширную программу реформ из 17 пунктов и был немедленно сформирован Комитет Совета Министров по расследованию событий в Сулеймании, составивший подробный и объективный доклад с критикой деятельности правительства. Премьер-министр высту-

КРГ дало официальный ответ на доклады правозащитных организаций, посвященные суплейманийким протестам

добиться симпатий к своему делу.

В Халабдже, два полицейских были убиты и многие получили ранения во время беспорядков, в которых ни один протестующий не был ранен, что иллюстрирует сдержанность, проявленную сотрудниками полиции.

В дополнение к двум офицерам, которые были убиты, почти 500 сотрудников служб безопасности были

пил с заявлением к протестующим об удовлетворении их требований и создании комитета для работы над механизмом координации. Министры внутренних дел и пешмарга выступили в парламенте с отчетом. 20 марта, президент Барзани представил список из 20 реформ, к которым он призвал парламент и другие компетентные организации, и который содержал ответ на многие из законных требований протестующих.

Правительство запланировало провинциальные выборы на 10 сентября 2011, и президент Барзани заявил о своей готовности рассмотреть вопрос о проведении внеочередных парламентских выборов.

Указав на прогресс, достигнутый в Курдистане, Ф.М.Бакир пишет:

"Прогресс и реформы не являются новыми для этого правительства.

Культура положительных изменений существовала

задолго до начались акций протеста. КРГ приветствует новую оппозицию, как средство повышения эффективности демократической системы, и оно открыто для конструктивной критики и совместных усилий на пути к дальнейшему прогрессу. Тем не менее, мы призываем оппозицию вести себя серьезно и ответственно. Они должны участвовать в коалиционном правительстве, чтобы помочь реализации многих реформ, которые все еще необходимы, или выиграть право вести страну через urny для голосования. Их призывы о роспуске демократически избранного коалиционного правительства безответственны, и уступка им в этом требовании, создаст опасный прецедент для зарождающейся демократии в Курдистанском регионе."

Письмо завершается цитатой из заявления премьер-министра КРГ, заявившего, что "жизнь и безопасность людей, а также стабильность в регионе, являются приоритетами той политической позиции, которую мы проводим".

Из задержанных, более 95% были освобождены практически сразу.

Правительство не преследует никаких лиц по политическим мотивам; те, что были арестованы, содержатся под стражей по обвинениям в незаконном ношении оружия и нападениях с намерением убить.

Почти 90% из демонстрантов были мужчины, а 60% из них были в возрасте до 18 лет".

Из почти миллиона жителей Сулеймания, обычно явка была менее 1.500 протестующих но оказала разрушительное воздействие на экономику в области Сулеймания и на регион в целом. Местные торгов-

Іран - Турция - Сирія: Прогноз починається?

Пока не ясно, решиться ли Турция на бросок в Сирию. Исключить, что "утечки" о готовящейся акции призваны всего лишь устрашить Сирию и Иран невозможно. Но если Турция отважится на этот рискованный шаг, ближневосточный театр военных действий ждет тотальная смена декораций.

Полтора месяца назад автор этих строк высказал предположение о неизбежном столкновении интересов Турции и Ирана в Сирии. Причиной конфликта, который становится все более неизбежным, может стать, как и предполагалось, не только борьба за влияние в регионе Ближнего Востока, но и курдская проблема.

В последнее время мировая

арабских суннитских стран, считающих шиитский теократический Иран основной угрозой для региона. Если Тегерану удастся сохранить режим Башара Асада в Сирии, это может нанести существенный удар по планам США, пытающимся с помощью Саудовской Аравии сломать ось Дамаск-Тегеран, являющуюся спонсором главных раздражителей для США и Израиля — ХАМАС и Хезболла.

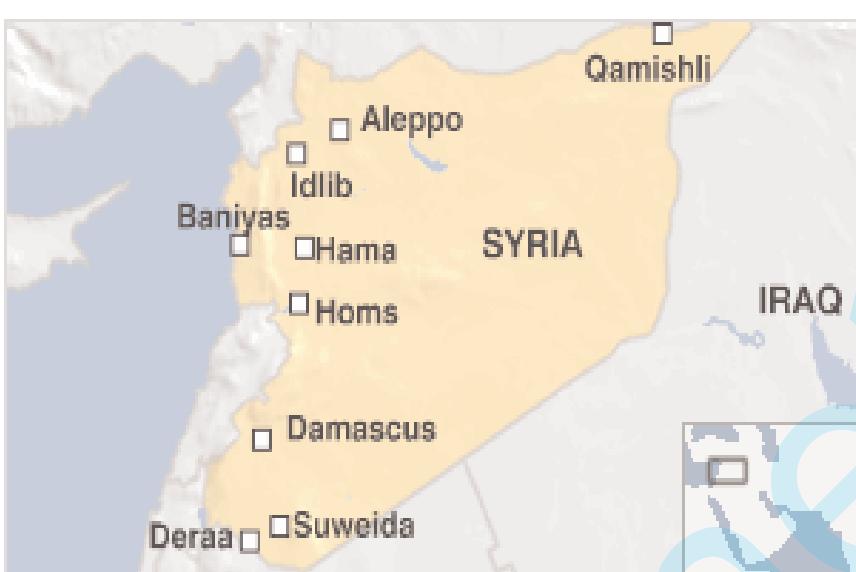
Такое развитие событий не могло пройти мимо глаз и ушей турецких конкурентов Тегерана за влияние в регионе. По информации турецкой газеты Cumhuriyet, премьер-министр Эрдоган готовит военную операцию по вторжению в Сирию "для предотвращения

Сирии рискует угодить под суд, о чем заявил министр иностранных дел Австралии Кевин Радд, призвавший ООН передать Башара Асада Международному уголовному суду. Премьер Эрдоган пережил очередное покушение на свою жизнь и, судя по всему, ему рано расслабляться — по информации турецкой газеты Cihan, перед прибытием премьера в город Диарбекир сотрудники Службы безопасности конфисковали у местного населения 37 бутылок с "коктейлем Молотова", 52 бутылки с множеством различных веществ-ингредиентов "коктейля" и звуковые бомбы. Иранский президент Ахмадинежад тоже находится не в лучшем положении — члены его команды арестованы, ему самому угрожают импичментом. Шансы на победу в противостоянии с аятоллой Хаменеи у него невелики, а слухи о их, якобы, примирении малоправдоподобны. Каковы могут быть последствия возможного вторжения Турции в Сирию, сегодня предсказать невозможно. С одной стороны, эта акция может принести некое облегчение союзнику Турции по НАТО — США, поскольку явно ослабит влияние Ирана как спонсора ХАМАС и Хезболла, с другой — может привести к полномасштабной войне в регионе с участием антитурецкой коалиции курдов, проживающих как собственно в Турции, так и в Ираке, Иране и Сирии. Сирийские курды прекрасно понимают, что Эрдоган для них вряд ли является лучшей альтернативой, тем более что предлогом вторжения будет служить как раз решение "курдского вопроса".

Очевидна бурная реакция на возможное вторжение в Сирию новой политической силы Арабского Востока — Совета сотрудничества арабских государств Персидского залива (ССАГПЗ), для которого шиитский Иран, конечно, враг, но новые игроки на поле, где ССАГПЗ уготовала себе главную роль, тоже не нужны.

Пока не ясно, решиться ли Турция на бросок в Сирию. Исключить, что "утечки" о готовящейся акции призваны всего лишь устрашить Сирию и Иран невозможно. Но если Турция отважится на этот рискованный шаг, ближневосточный театр военных действий ждет тотальная смена декораций.

Пока Турция и Иран борются за Сирию, над головами всех трех участников конфликта сгущаются тучи. Президент

пресса сообщает о растущей поддержке президента Сирии Башара Асада. На прошлой неделе Washington Post опубликовала статью, в которой описываются конкретные детали этой поддержки. Тегеран, якобы, направляет в Дамаск все большее количество советников, бойцов своих элитных подразделений, а также оружие и специальное оборудование для выявления оппозиционных пользователей популярных социальных сетей Twitter и Facebook. В Сирию направлены также специальные подразделения Quads Force, входящие в состав иранской Революционной Гвардии. Их функциональная задача — экспорт исламской революции. Эту информацию передал американской газете Майкл Синих, бывший старший директор по Ближнему Востоку Совета Национальной Безопасности времён администрации Джорджа Буша.

Антиправительственные выступления угрожают свержением Асада. Важность Сирии для Ирана, по мнению британского Economist, связана еще и с позицией правящих кругов

В Докане прошло заседание политбюро ПСК

В понедельник, в Докане под председательством Джалаля Талабани прошло заседание Политбюро ПСК. Присутствующие поздравили Талабани с 36-й годовщиной образования ПСК, который он возглавлял со дня основания, и обсудили праздничные мероприятия, посвященные 36-й годовщине основания ПСК и 35-й годовщине начала боевой деятельности партии. Также обсуждался политический кризис в Ираке.

Карим Синджари встретился с американскими военными

Министр внутренних дел Регионального правительства Курдистана Карим Синджари сегодня встретился с заместителем командующего силами США и заместителем начальника американской Региональной группы по восстановлению в Курдистане, а также сопровождающими их лицами.

Стороны обсудили ситуацию в Ираке, Курдистане и спорных районах. Они указали на необходимость сотрудничества между силами пешмерга, иракской армии и американскими войсками для обеспечения безопасности в спорных районах.

Министерство по делам пешмерга открыло культурный сезон

В присутствии министра по делам пешмерга шейха Джрафа Шейх Мустафы, Министерство пешмерга открыло в понедельник свой первый культурный сезон в отеле "Женева" в Эрбите.

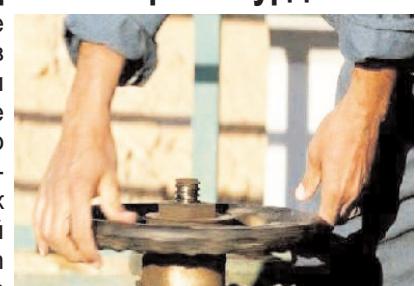
Большое количество офицеров пешмерга приняли участие в церемонии открытия сезона, которая продлится три дня.

Новое открытие нефти в Курдистане

Открытие нефти в иракском Курдистане вызвало стремительный скачок акций Western Zagros Resources Ltd.

Симон Хатфилд, генеральный директор Western Zagros, сказал агентству AK-Ньюс: "Мы очень рады, что подтвердилось открытие нефти в формации Джерибе. Первые результаты обнадеживающие, и мы будем продолжать разведку для оценки полной мощности потока и его потенциала для первоначального производства".

Поток на разведочной скважине Саркала-1 вывел на стабильную величину в 6000 баррелей в день.

Ф. Уджа: «Мы — курды, а езидизм — эта наша вера»

начало в № 12 (123) - е

Наша страна разделена на четыре части и оккупирована врагами. Идет необъявленная война против курдского народа. Ежедневно и ежечасно людей убивают и подвергают ассимиляции, наших детей и общественно — политических деятелей бросают за решетку. На родной земле нам запрещено говорить по — курдски, нас не признают как нацию.

Каждый из нас видит все это и знает, что происходит во всех четырех частях Курдистана.

Возвращаясь к проблемам нашей религии, я хотела бы заметить, что в Западной Европе, к счастью, редко услышишь, что мы — езиды, а не курды, да и находящийся в Курдистане Лалыш не перемещают в «Езидхану».

В Западной Европе мы организовали официально функционирующие Курдские дома, где преподаются история езидской религии, курдский язык, бережно сохраняются и пропагандируются наша культура, обычаи и традиции. Не уделяя этой важнейшей работе внимания, мы можем в дальнейшем раствориться среди других наций.

В нынешней ситуации главное для нас всех — единство, позволяющее противостоять трудностям. Не в обиду будь сказано о курда — езидах России, но мы в Западной Европе лучше организованы и ведем более конструктивную и результативную работу.

Меня разочаровало праздновании Хыдыр — Наби в Москве: в актовом зале было слишком много пустых мест. Народные праздники — это одно, но религиозные традиции — это важнейшая часть национальной жизни, и личное участие в ней имеет огромное значение. Как может называть себя езидом тот, кто не считает своим долгом отмечать такой праздник?

— Как известно, для европейских стран характерна политика двойных стандартов по курдскому вопросу. Как Вы думаете, будет ли этому конец?

— К сожалению, это действительно так: у Европы есть свои интересы на Ближнем и Среднем Востоке. Именно европейские страны разделили Курдистан на четыре части: на их совести кровь и страдания нашего многомиллионного

народа.

Европейское оружие, проданное турецким властям, убивает курдский народ; более пяти тысяч курдских деревень стерты с лица земли.

Будучи депутатом европейского парламента, я постоянно организовывала пресс-конференции, круглые столы, встречи, на которых мы рассказывали о том, что происходит в Курдистане. Желая знать правду и видеть происходящее собственными глазами, я часто бывала в южной, северной и западной частях Курдистана. К сожалению, я не смогла побывать в восточной (иранской) части Курдистана — тегеранские власти запретили мне въезд в эту страну.

Как депутат и как курдская женщина я всегда была и буду рядом со своим народом и готова в любую минуту прийти на помощь.

Все политические деятели, с которыми я встречалась, прекрасно знали, что прежде всего я представительница курдского народа, а по конфессиональной принадлежности — езидка.

Вместе с депутатами Европарламента я неоднократно бывала в Курдистане. Эти поездки имели огромное значение, поскольку европейские парламентарии имели возможность сами убедиться в бедственном положении нашего народа. В дальнейшем мы вместе готовили официальные документы и выносili их на обсуждение Европарламента.

Когда турецкие власти предприняли попытку отравления

нашего национального лидера Абдуллы Оджалана, я организовала кампанию в его защиту и лично собрала более 120 тысяч подписей, которые были представлены в высший Совет Европы.

Несмотря на политику двойных стандартов, у курдов в Европе есть друзья, и, к счастью, их становится все больше и больше.

Западноевропейские политики хорошо понимают, что события, происходящие в настоящее время в Ближневосточном регионе, и волна массовых протестных акций перекинутся и на Курдистан. Европа видит и анализирует происходящее.

Безусловно, лидеры европейских стран прекрасно видят, что Эрдоган называет палестинских детей, бросавших камни в израильских солдат, «мучениками», тогда как в его стране, в Турции, более 4000 курдских детей подвергаются пыткам и издевательствам в тюрьмах.

— Когда, по Вашему мнению, буде решена курдская проблема в Турции?

— Сегодня наш народ уже не такой, каким был еще вчера. Каждый день в Турции происходят массовые народные волнения, но Анкара делает вид, что в стране все спокойно. Придя к власти, Эрдоган обещал Европе демократические реформы, в том числе по урегулированию курдской проблемы.

Но прошло уже много лет, и Европа разочаровалась, убедившись в лживой и репрессивной политике Анкары.

Я думаю, что, если в Турции начнутся широкомасштабные курдские волнения, Европа поддержит нас. Этого уже недолго ждать, потому что Ближневосточный регион бурлит.

Перед Анкарой два пути: или турецкие власти приступят к демократическим реформам, или народ сметет на своем пути все. Иного не дано.

— Мы часто слышим, что «РПК — террористическая организация, а Абдулла Оджалан террорист № 1». Как может называться террористической борющейся за свободу организации, поддерживаемая многомиллион-

ным народом?

— Я выступаю категорически против этой формулировки. По этому поводу я всегда говорю: термин «террорист» связан не с какой — либо организацией или конкретным человеком; к сожалению, мы имеем дело с государственным терроризмом.

Почему сегодня, когда курдский народ в Турции подвергается геноциду и уничтожению, Эрдогана не называют террористом? Почему не обвиняли в терроризме Саддама Хусейна, применившего против курдского народа химическое оружие и в одночасье уничтожившего более 5000 человек?

Европа включила РПК в список террористических организаций в 1993 году, когда РПК объявила односторонний мораторий на проведение военных действий. В это же время Германия продолжала поставлять наступательное оружие Турции, что продолжается и сейчас. В наращивании военной мощи Анкары и сейчас участвуют другие европейские страны.

В этой ситуации курдский народ приносится в жертву финансовым интересам Европы. Тем не менее, сейчас многие европейские политики стали задаваться вопросом: зачем Турции столько оружия и против кого оно направляется. Хочется надеяться, что совесть заставит многих политиков голосовать за исключение РПК из списка террористических организаций.

Я уверена, что мы добьемся положительных результатов в этом направлении.

— Что Вы хотели ли бы сказать нашим читателям?

— Я хочу подчеркнуть, что нынешний год должен стать решающим для демократических чаяний курдского народа. Приближаются парламентские выборы в Турции, от которых зависит будущее нашего народа.

Мы должны сделать все возможное и невозможное, чтобы наш народ проголосовал за курдскую Партию мира и демократии. Победа ПДО станет победой всего нашего народа.

Курдам России, а также всем курдам постсоветского пространства я желаю в первую очередь единства и взаимопонимания, для этого надо много и упорно работать.

Я желаю всем мира и благополучия, и пусть дух свободы и любви к Курдистану не угаснет никогда!

Ишхан Мироев (главный редактор газеты «Свободный Курдистан»)

Курдистан Исаева (администратор сайта www.kurdishcenter.ru)

Джалал Талабани: "Сегодня священный день в истории Курдистана"

Как сообщает агентство ПУК-Медиа, в сирийском парке Азади происходит массовое празднование, посвященное 36-летию ПСК. Выступивший на празднике генеральный секретарь ПСК Джалил Талабани заявил: "сегодня священный день в истории Курдистана", добавив, что ПСК была основана в то время, когда преобладала мрач-

ная атмосфера в связи с окончанием революции курдского народа против жестокого режима. Он отметил, что ПСК преодолел все препятствия и теперь находится на пике силы. Он также подтвердил призыв ПСК к подлинному миру, призывая оппозиционные партии участвовать в реформах, уже начатых правящими партиями.

Талабани завершил свое выступление многочисленными благодарностями всем людям, участвующим в праздновании, высоко оценив роль женщин в политическом процессе в Курдистане.

Он также отметил роль сил безопасности, которые смогли обеспечить мир и стабильность в Сирии.

Жизнь Али, как в разбитом зеркале. После двадцати лет разлуки он наконец нашел теплые объятия своей настоящей матери. Однако, когда ему было 17 лет, он потерял свою приемную мать, иранскую вдову.

Как и у любого другого ребенка, ум-

зал: "То, что он выжил, было чудом, когда моя сестра Кубра нашла его в Халабдже, он был покрыт мухами. Он сосал ее пальцы в течение двух дней от голода. Моя сестра Кубра любила его больше, чем своих двух реальных сыновей до того дня как она скончалась."

"Когда я играл с детьми, я слышал, как моя мама говорит другим, что она нашла меня в Халабдже, но она просто говорила нашим соседям и не давала мне знать", говорит Али.

Со временем возвращения, чувство грусти преследует Али.

"Когда моя мать Кубра попала в аварию, ее доставили в больницу и ей ампутировали ноги. Я не пришел к ней в ту ночь, и она скончалась на следую-

щем утре, как будто я ее знал 100 лет. Я мечтал о ней и хотел бы знать, похож на нее и моего папу."

Али так много страдал, находясь вдали от своей настоящей семьи, что он готов вернуться в Иран и заняться поисками других пропавших детей, чьи

уверен, что будет собрана уникальная коллекция", говорит Али.

Али как-то рассказал о своей трагической истории в классе в Американском университете в Сирии.

"Когда я вернулся и увидел слезы,

Али все еще разрывается между Халабджой и Мешхедом

Али всегда был полон выдуманными сказками, и он никогда не думал о трагической гибели своей семьи.

"Теперь, когда я думаю об этом, я понимаю, что мои рассказы более болезненны, чем те, что были у других детей," сказал он. "Всякий раз, когда что-то случалось со мной, я спрашивал, почему судьба выбрала меня."

Эти события стали теперь для Али воспоминаниями о прошлом. Он сейчас дома в Халабдже.

"16 марта, ты был у меня на коленях. Я сказала своему отцу, что мы спустимся в подвал, пока не закончится обстрел. Твой отец подошел к крыше, и твой брат Сартип последовал за ним. Я слышал, как Сартип закричал, как он упал. Я бросилась к нему с пропитанной тканью, но там я тоже упала. Когда я открыла глаза, я обнаружила себя в иранской больнице, и тебя уже не было со мной."

Это рассказала Али его настоящая мать осенью 2009 года после 21 лет разлуки, в траурной церемонии у памятника в Халабдже.

"Спасибо Всемогущему, что после смерти моей матери Кубры, он дал мне найти настоящую мать," - говорит Али.

Его настоящее имя - Зимнако, но после газовой атаки на Халабджа весной 1988 года усыновившая его иранская семья назвала его Али.

Прошло два года с тех пор, как вернулся Али. Теперь он учится в Американском университете в Сирии и помолвлен с одной из своих родственниц. Он любит Сирию, где городские власти выдали ему курдское удостоверение личности и свидетельство о рождении.

Али в настоящее время пытается получить водительские права, и он планирует жениться в ближайшем будущем и поселиться с семьей в Сирии.

"Моя история звучит, как история Иосифа", сказал Али.

Во время церемонии возвращения Али в мемориале Халабдже, его иранский дядя, Асфандияр Хамид, посмотрел на него со слезами на глазах и ска-

"Когда я играл с детьми, я слышал, как моя мама говорит другим, что она нашла меня в Халабдже, но она просто говорила нашим соседям и не давала мне знать", говорит Али.

Со временем возвращения, чувство грусти преследует Али.

"Когда моя мать Кубра попала в аварию, ее доставили в больницу и ей ампутировали ноги. Я не пришел к ней в ту ночь, и она скончалась на следую-

щем утре, как будто я ее знал 100 лет. Я мечтал о ней и хотел бы знать, похож на нее и моего папу."

Али так много страдал, находясь вдали от своей настоящей семьи, что он готов вернуться в Иран и заняться поисками других пропавших детей, чьи

уверен, что будет собрана уникальная коллекция", говорит Али.

Али как-то рассказал о своей трагической истории в классе в Американском университете в Сирии.

"Когда я вернулся и увидел слезы,

ший день. Я до сих пор спрашиваю себя, почему я не пришел к ней в ту ночь, я все еще чувствую печаль", сказал Али. "Когда она умерла, вся моя жизнь остановилась, для меня не осталось ничего."

Президент Ирака Джалиль Талабани, и президент Курдистана Масуд Барзани встретились с Али. Али сказал, что основное внимание в ходе встречи с лидерами уделялось судьбе пропавших без вести детей Халабдже.

"Я попросил их сделать все возможное, чтобы найти других пропавших без вести детей. Если они увидят своих реальных матерей, они узнают их немедленно, даже если они еще не встречались с ними раньше", говорит Али.

Хотя Али связался со своей настоящей матерью через анализ крови, он с уверенностью сказал: "Когда я обнял мою настоящую мать, она чувствовала,

шесть лет, потому что после этого возраста самосознание уже складывается", сказала Хамидпур.

"Именно из-за совета психиатра мы решили рассказать о Али правду", добавила она.

Она также сказала, что Али не был бы в Халабдже сейчас, если бы не то, что сказал психиатр.

Али сейчас занят историей Халабдже и не хочет, чтобы она была забыта. Он думает о проекте по сбору историй выживших с их собственных слов.

"В каждом доме в Халабдже есть трагическая история. В следующем году я хочу устроить конкурс публицистических рассказов в школах Халабдже. Я планирую попросить каждого школьника пойти и спросить их собственных матерей о том, где они были и что с ними произошло 16 марта 1988 года. Я соберу эти истории, и я

которые текли по щекам некоторых американских учителей, я понял, что сделал Саддам", сказал он.

Али видел казнь Саддама Хусейна, когда он был еще в Иране.

"Когда я был в Иране, я решил прощать Саддама и сказал, что, возможно, Бог укажет ему правильный путь, но он жил как тиран до последнего момента. Если бы не Саддам, как бы могли американцы почувствовать жалость к Халабдже", говорит Али.

Когда Али вернулся в свою настоящую семью, он мог говорить с матерью только через переводчика. Он еще не овладел курдским.

Сводный брат Али от его биологической матери сказала: "Мы благодарим Бога за то, что он привел этого милого брата обратно к нам. Он очень хороший человек."

Али был единственным выжившим мужчиной в его семье. Его четыре брата, сестра и отец погибли в химической атаке. Его мать позже вышла замуж, и теперь она живет с Али в одном доме.

Али сказал: "Когда другой пропавший ребенок возвратится в Халабдже, я хотел бы быть там и принять его, потому что я понимаю их боль".

Али говорит, что с того печального дня он был отделен от своей семьи.

"Мне было три месяца, когда я потерял свою семью. Мне было 17, когда моя приемная мать умерла, и я потерял свою семью еще раз. Я жил в пустом доме в течение четырех лет в одиночестве. Я всегда чувствовал себя одиноким, и я спрашивал себя, почему моя история должна так закончиться?"

Али давно не видел своих родственников в Иране, и он хотел бы посетить их. Но его исследования не дают ему времени.

"Я постоянно разговариваю с ними по телефону, и я имел возможность посетить их до сих пор дважды. Но когда мое обучение закончится, я, безусловно, буду посещать их чаще, потому что половина моего сердца все еще там," - сказал он.

ДИПЛОМАТ

№ 13 (124) 08-14 Июня 2011

ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Президент Барзани поздравил Джалаля Талабани с годовщиной основания ПСК

Президент Курдистана Масуд Барзани в телефонном разговоре поздравил Генерального секретаря Патриотического союза Курдистана Джалаля Талабани с годовщи-

ной основания ПСК.

Президент Барзани подчеркнул необходимость укрепления двусторонних связей и братских отношений между ДПК и ПСК, что должно гарантировать защиту и развитие успехов и достижений народа Курдистана.

Со своей стороны, президент Талабани поблагодарил президента Барзани за его поздравления и пожелал, чтобы координация и единство позиций между обеими сторонами послужила высшим интересам народа Курдистана.

В субботу состоится встреча правящих и оппозиционных партий Курдистана

В субботу произойдет встреча правящих и оппозиционных партий Курдистана. Об этом заявил агентству АК-Ньюс глава администрации президента Курдистана Фуад Хусейн. По его словам, президент Масуд Барзани не будет участвовать во встрече.

"Партии встретятся друг с другом без какого-либо посредника, который мог бы контролировать или руководить переговорами", сказал Фуад Хусейн.

Оппозиционные партии уже говорили ранее, что они не выступают против Барзани в качестве посредника, хотя он также руководит правящей Демократической партией Курдистана (ДПК).

Оппозиционные партии: движение Горран, Исламский союз Курдистана (ИСК) и исламская группа Курдистана (КИГ) - бойкотировали парламентские заседания с 19 марта, призывая к реформам и роспуску правительства. Последнее требование правящие партии расценили как "попытку переворота".

Три недели назад, президент Масуд Барзани призвал к открытию "переговоров без предварительных условий" по урегулированию кризиса.

Делегация ДПК поздравила Косрата Расула с годовщиной основания ПСК

Первый заместитель Генерального секретаря Патриотического союза Курдистана Косрат Расул принял во вторник делегацию руководителей ДПК, включая главу разведывательного агентства Масрура Барзани и министра внутренних дел Карима Синджари.

Делегаты поздравили Косрата Расула с 36-летием основания ПСК.

Они также обсудили политическую ситуацию в Курдистане и Ираке.

Джон Мейджор выступил перед парламентом Курдистана

В понедельник, экс-премьер Великобритании Джон Мейджор посетил парламента Курдистана. Дж. Мейджора сопровождали генеральный консул Великобритании в Эрбеле и представитель КРГ в Великобритании.

В своей речи перед курдским парламентом, Дж. Мейджор выразил гордость за британскую роль в поддержке иракского Курдистана, а также восхищение развитием, происходящим в регионе в отношении демократии, экономики и безопасности.

Он также подчеркнул, что британская поддержка Ирака "не закончится из-за вывода наших войск. Это долгосрочная поддержка." - отметил Дж. Мейджор.

Rus şöbəsinin redaktoru
SEYmur ALXANOV
Xüsusi müxbirlər:
RAMİZ CƏBRAYILOV
SAKİT ÇIRAQLI
Müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın
mövqeyi ilə üstüstə düşməyə bilər.

ПОСЛЕДНИЯ страница

Бархам Салих провел совещание по реализации бюджета региона

Во вторник, Совет министров Курдистана провел заседание, посвященное реализации бюджета региона, принятого за несколько дней до того парламентом. На заседании председательствовали премьер-министр Бархам Салих и и.о. вице-премьера Карим Синджари.

Премьер-министр Салих сказал: "Для всех министерств жизненно

необходимо быстро и грамотно преобразовать вновь выделяемые им средства в лучшее качество жизни для каждого гражданина, проживающего в Курдистане".

Он также призвал к быстрой реализации государственных проектов в области услуг. "К ним относятся проекты по улучшению здравоохранения, образования, пенсионного обеспечения, водных ресурсов, и дешевого жилья", сказал он. Он высоко оценил принятие бюджета, заявив, что это позволит осуществить многие проекты, которые будут завершены в ближайшее время, но он также признал, что завершение некоторых проектов наступит раньше, чем других, из-за физических ограничений.

Премьер-министр высоко

оценил согласованные усилия, направленные на то чтобы успокоить недавнюю напряженность в Курдистане, и особо отметил согласие парламента снизить зарплату высокопоставленных членов КРГ, в том числе премьер-министра и министров, на десять процентов.

Доктор Салих также рассказал о своей надежде ускорить примирение с оппозицией путем организации совещания всех пяти курдских политических партий в парламенте Курдистана в субботу 4 июня. "Эти усилия представляют часть планов реформ, предложенных Региональным правительством Курдистана в ответ на законную озабоченность, которую озвучили люди", сказал он.

И.С. Курдистан.Ру

Əliyev Siyabənd - 55

Siyabənd müəllim,
55 yaşınızın tamam
olması münasibəti ilə
ürəkdən təbrik edir,
Sizə uzun ömür,
cansağlığı, işlərinizdə
yeni-yeni müvəf-
fəqiyyətlər arzu edirik!

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:
TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNİVİSAR:
TAHİR SILƏMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР
ТАХИР СУЛЕЙМАН
Tel: +994 50 352-33-18

Ünvan: Bakı şəhəri, 40
Küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil-17

Navnisan: Bakú 40 soqaq
S.Mehmandarov xanı 25 mal-17

Adres: Bakú 40, ulica S.
Mehmandarova dom 25 kv-17

Qəzet "Diplomat" qəzeti bilgisayar
mərkəzində yığılıb sahifələnib və "Futbol+
Serviss" mətbəsində çap olılmışdır.

www. Diplomata-kurdi.com

e-mail: diplomat_gazeti@box.az

Şəhadət nömrə : NF Ş 005004966

BUSB-un2 səylə Səbənə u rayon filialı

VÖEN1800061582

H/h 438010000

Sifariş: 4500